

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1908. év, május hó 1.

IX. FÜZET.

XLVII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes féelvekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvétetni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többé kerül.

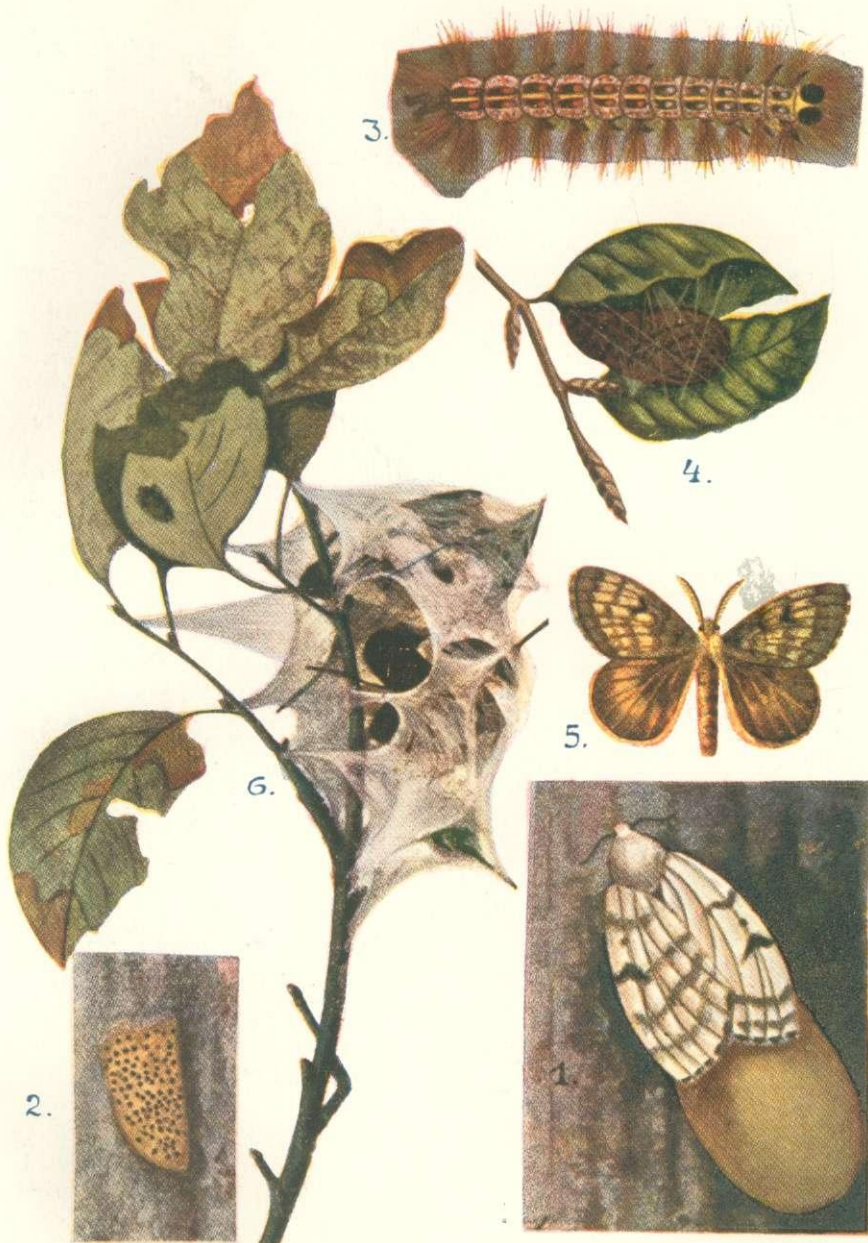
EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

- ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.
- AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Árát legcélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.
- AZ ERDŐÓR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBE É FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.
- AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsőházi Belházy Emil. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.
- ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. köt. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszert Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.
- A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmezbányán
- ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

A GYAPJAS PILLE (*OCNERIA DISPAR*).

1. Petélő nőstény. 2. Átmetszett petecsomó. 3. Hernyó. 4. Báb. 5. Himlepké.
6. Hernyófészek levetett bábbőrökkel *Prunus domestica* ágával.
(Bachmann Ottó eredetije után.)

ERDÉSZETI LAPOK

XLVII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

9. PÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árárt járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. ☞

(Telefon: 37—22.)

Házi kezelés.

Irta: Lonkay Antal.

(Vége.)

A csusztató építése közben hozzáfog a vállalkozó a lecsucsozott és kéregtől teljesen megtisztogatott törzsek lebocsátásához. A lebocsátással a hegylejtőn lefelé a völgyben épített csusztatóhoz közelíti a fát. A lebocsátást rendes körülmények között még a havazás beállta előtt kell befejezni, ha azonban a vágásterület tulságosan meredek vagy sziklás s a fa emiatt csuszás közben töredeznék, akkor az őszi esős időt vagy a havazást kell bevárni, sőt néha a csuszás sebességének korlátozása végett csúcsostól együtt kell a törzset lebocsátani.

A csusztatóhoz lebocsátott és összegyűjtött szálfamennyiséget az őszi derek vagy esőzések beálltával kezdi a csusztatón lecsusztatni, ott, ahol a patakot bevezethetik a csusztatóba, előbb is. A patak vizét száraz időben a csusztatás könnyítésére, fagyos időben, amikor a meredek, jéggel fedett csusztatókon megfékezhetetlen gyors-

sággal repül a fá lefelé, a csuszás sebességének korlátozására használják.

Vállalkozó köteles a csusztatás folyamata alatt a személybiztonság megóvása és a fatorlódás meggátlása céljából elegendő számú őröket és munkásokat alkalmazni. E tekintetben minden mulasztásért a felelősség teljesen a vállalkozót terheli.

A facsuszató mentén oly távolságban, hogy egyik a másik kiáltását jól megérthesse, őrök vannak felállítva. Amint egy szálfa a csuszatóba besegítenek s az nyaktörő útját megkezdi, a legfelső őr éles kiáltással jelzi a fa megindulását, utána a következő és így végig valamennyi őr „glájhó“-t kiált, ami nem egyéb, mint a német gleich kommt kifejezésnek a ruthénes elferdítése. Ha a csuszatóban megindult fa valami okból fennakad, a fennakadást észrevevő őr „habau“-t (habt acht) kiált, mire a közelben levő munkások előfutnak, az akadályt elhárítják s az őr lefelé glájhó-t, felfelé a vágásba pedig „kinető“-t (es kann gehen) kiált, mire a facsusztatást tovább folytatják.

A csuszató végén összegyűlő farakás elrendezéséről a vállalkozó köteles gondoskodni. A farakás elrendezésénél az e célra felfogadott munkások minden lecsuszott szálfa vagy a farakás hézagaiba hengergetnek be, vagy gajhóikkal belekapaszkodva s hangos jelszóra egyszerre rángatva, addig huzzák előre vagy hátra, míg bütüje egy másik szálfa bütüje mögé kerül, mert ha a később lecsuszó szálfa a céltáblául szabadon maradt bütübe óriási erővel beleütődnek, széthasíthatják a törzset, ha pedig a farakás jól van elrendezve a csuszatóból lekerült szálfa akadálytalanul csuszik a farakás tetején.

Ha a vállalkozó észreveszi, hogy a csusztatásnál a fa a szükséges óvintézkedések dacára is törik, a munkát

azonnal beszünteti s a kezelő erdőtiszt utasításait kikérni köteles.

A szálfák töredezésének leggyakoribb oka: a csusztatónak hirtelen kanyarodása. Ilyenkor, ha lehet, a csusztatót át kell helyezni, de ha a patak medre oly szűk, hogy az áthelyezés lehetetlen, akkor a hirteren kanyarral szemben levő partot úgy kell leásni, hogy a leghosszabb törzs is az ivnek mintegy mozgó hurját képezve minden meghajlás nélkül jusson át a merész kanyaron.

A fa töredezését igen meredek sziklás részletek is okozhatják. Ez esetben a sziklákat szétrobbantják s lehetőleg egyenletes földcsusztatót készítenek. Az ily meredek csusztatókat fával bélelni nem szabad, mert a meglehetősen fékező földön is, oly óriási sebességgel csuszik a fa, hogy a töredezést elkerülendő, a meredekség alatt fékezőket, ugynevezett medvéket fektetünk a csusztatóba. A medve két hosszú szálfából áll, melyeknek vékonyabb vége a csusztató mélyedésének partjaiba egymás fölé beerősített gerendák közé van foglalva, vastagabb vége pedig a lejt irányában lefelé a csusztatóban hever. A rémes sebességgel röpülő törzsek, oly könnyen, mint a gyufaszálakat emelik fel a medvét, de utána, mintha megerőltették volna magokat, mérsékelt sebességgel csusznak lefelé.

Nemcsak a csusztatókat, de vontató utakon a hidakat és a munkás-kalibákat is minden külön díjazás nélkül a vállalkozó köteles felépíteni. Eddig a vontató istállókat is a vállalkozó építette, de ezek annyira primitív tákolmányok voltak, hogy most már az igavonó marha egészsége érdekében, a kincstár épít minden rakodóparton állandó istállókat. A vontató istállóknál összegyűlt trágya a kincstár tulajdonát képezi s a csemetekertek talajának javítására lesz felhasználva.

Csusztatókat, hidakat és egyéb építményeket, melyek a folytatólagos vágások kitermelésénél, munkáskalibákat, melyek a vágások beerdősítésénél továbbra is felhasználhatók, a vállalkozó még ha maga építette is, le nem bonthatja, hanem úgy amint állnak, sértetlenül s minden kárpótlásra való jogosultság nélkül a kincstár tulajdonába köteles átadni.

Ha a vágás összes fatömege le van csusztatva, hozzáfognak, jó szánutat feltételezve, a vontatáshoz.

A csusztató alatt nagy rakásba felhalmozott szálfamennyiségből az egyes szálakat az előkészítő munkások húzgálják ki, vagy hömböritik le a vontatóutra.

Ha a rakodópart a farakáshoz közel fekszik, a kiemelt szekérrud végére erősített láncz segélyével egyenként vontatják a törzseket. Ha a rakodópart távolabb fekszik, félszántalpakon, ugynevezett korcsolyákon, melyekhez több águ láncz van kötve, a szánut jóságához mérten több szálfát terhelve vontatnak. Akár egyes, akár több águ a láncz, az ágak vasékben végződnek, melyet a vontatandó szálfá végébe erősen bevernek. Ha a vontatóút már jól ki van simítva s egyenletesen lefelé vezetve, nem tulmerekdek, egy-egy erős fuvaros 6—8 m^3 fát képes egyszerre levontatni. Az ut meredekebb részein fenyőgalyakat szét-hintve, fékeznek.

Igen könnyű s kezdetben kevésbé fáradságos a vontatás, ha a farakás oldalt egészen a csusztató szájáig megközelíthető, mert a nagy farakásból legkönnyebben azok a szálfák szabadíthatók ki, amelyek legutoljára csusztak le. Igen nehéz a vontatás megkezdése ott, ahol szűk völgyben halmozódik fel a farakás, mert a farakás hosszában alulról felfelé haladva, nagy fáradsággal kell az összegabalyodott fát kihuzgálni s az oldalutat szabaddá tenni.

Addig, míg a farakás mellett nincs szabad oldalutunk, gyors és akadálytalan vontatásról szó sem lehet, mert a nehéz szálfákat erőszakosan kihuzgálni igen bajos munka, a szálfákat abban a sorrendben, amelyben a farakáson elhelyezkedtek, mintegy lefejtani kell.

Ha a vontatást a tél folyamán szánuton nem lehet befejezni, az út hossztengegyére merőlegesen rakott fenyődorongokon vontatják a fát. E munkát azonban úgy a kincstár, mint a vállalkozó elkerülni igyekszik, mert a doronguton való vontatás drága és nehézkes.

A kivontatott törzseket az államerdészet részéről ki-rendelt kincstári szegődött munkás, az ugynevezett felrovó méri fel és minősíti az erdészeti közegek utasítása szerint.

A felrovó mindenekelőtt megállapítja, hogy teljesen egészséges-e az eléje vontatott törzs, a korhadt és korhadásnak indult törzsrészeket lefürészelteti s a megtisztított teljesen egészséges törzset, ha az még tulhosszu, vagy felső végén tulvékony, az alább részletezett méreteken daraboltatja fel.

A szálfánál a tényleges hosszúságból a vékony végén 1 *m*-t a vastag végén 30 *cm*-t, rönköknél pedig a vékonyabb végén 30 *cm*-t, mint a tutajbafuráshoz szükséges felülméretet, valamint a hosszúságot mérve, az egész métert meg nem haladó törzsrészt számításon kívül hagyjuk. Ugyanis a tutajba való furásnál a szálfák vékony végéből 1 *m*-t számítunk a tutajfát mereven összefoglaló hevederekre s a szálfák vastag végén s illetve a rönkök vékony végén 30 *cm*-t a tutajt lazán összekötő guzsokra. Az 1:30 *m* felülméret elhagyásával a törzs hosszát egész méterekben mérjük, ha az utolsó törzsrész az egész métert ki nem adja, számításon kívül marad.

A rönkö hossza 3—6 *m*-ig, a szálfaé 7—26 *m*-ig

terjedhet. 26 méternél hosszabb tutaj a kanyargós hegyipatakokból nehezen vihető ki.

A szálfák és rönkök középátmérőjét egész *cm*-ekben mérjük, az egész *cm*-t meg nem ütő részt elhagyjuk, mivel pedig a fát a rakodóparton a vontatás közben rátapadt hó, jég vagy sár miatt pontosan megmérni nem lehet, a számbavételnél az átmérőből 2 *cm*-t mint vastagsági felülméretet figyelmen kívül hagyunk.

A vontatás közben való felvételnél lehetetlen a pontos valódi vastagsági méreteket számbavenni; a vontatási idő két és fél hónap, ez idő alatt annyi ezer törzszsel sietős munkát kell végezni; a vontatás és méretezés nemcsak nappal, de fáklya mellett esténként is folyik s ily sietős munkánál a törzseknek hótól, jégtől és sártól való tisztogatása a munka jelentékeny késleltetését okozná. A felrovók a törzsek hosszát fakörzőkkel mérik. E körzők szárai vashegyben végződnek s pontosan egy méterre vannak rögzítve. A hosszú gyakorlat folytán a mérés pár pillanat alatt készen van, a felrovó a körzővel végig fut a törzsen s gyorsan visszamérve a középátmérőig, a hóna alatt tartott átlalóval ezt is felméri s míg jegyzékébe beírja, addig a mellette foglalatostkodó pecsétlő a törzs vékonyabb bütüjére körkalapácsal ráüti a törzs hosszát és vastagsági osztályát jelző számokat. Ezután a vontató a máglyához huzza a felmért törzset. Tutajozásig a fa még mindig szárad, e körülmények okvetlenül szükségessé teszik a 2 *cm* vastagsági felülméret számbavételének elhanyagolását, mert különben akkora apadéaink lennének, hogy azoknak az érvényben levő szabályok értelmében való leírása nagy nehézségekbe ütköznék.

A szálfákat és rönköket a középátmérőben mutatkozó 5 *cm*-es különbségek szerint 10 vastagsági osztályba

sorozzuk, mégpedig 12—15 *cm*-ig a X. osztályba, 16—20 *cm*-ig IX., 21—25 *cm*-ig a VIII. és így tovább az 56—60 *cm*-ig az I. vastagsági osztályba, ezen felül az esetleg még előforduló vastagsági osztályokat 5—5 *cm* vastagsági különbözettel képezzük.

A X., IX. és VIII. vastagsági osztályba tartozó rönkök és szálfák vékony végén mért átmérőjének 12 *m* hosszúságig legalább 10 *cm*-nek, a 13—16 *m* hosszú szálfánál legalább 13 *cm*-nek, és a 17 *m* hosszú és ennél hosszabb törzseknél legalább 14 *cm*-nek, a VII—I. vagy azon felüli vastagsági osztályba tartozó rönkök és szálfánál pedig a felső átmérőnek legalább 16 *cm*-nek kell lennie.

A lehozott teljesen ép vékonyabb törzsekből a tutajfelszerelési és apró anyagokat a következő méretekben termeljük. Az I. osztályu evezőrud 7—8 *m* hosszú 10 *cm* felső átmérővel, a II. osztályu evezőrud 7—8 *m* hosszú 8—9 *cm* felső átmérővel, az I. osztályu csákyarud 5—6 *m* hosszú 6·5—8 *cm* átmérővel, a II. osztályu csákyarud 5—6 *m* hosszú 4—6 *cm* felső átmérővel, a komlórud 3—4 *m* hosszú 3—4 *cm* felső átmérővel, a fenyőfából vagy bükkfából való heveder 5 *m* hosszú 21 *cm* felső átmérővel, a tutajszeg 0·4 *m* hosszúságban és 4 *cm* vastagságban 50 darabonként összekötve; az evezők alá helyezendő tutajállvány 2 *m* hosszú 21 *cm* átmérővel; a szőlőkaró 1—2 *m* hosszú 3 *cm* átmérővel 50 darabonként csomóba kötve.

A tutajfelszerelési és apró anyagokat csak darabszám szerint veszszük számba.

Oly vágások kidolgozásánál, ahol a 60 *cm*-nél vastagabb törzsek nagyobb számban fordulnak elő, a további vastagsági osztályokat szintén 5 *cm* vastagsági különbö-

zettel képezzük s az ezeknek megfelelő köbtartalmat az egyes osztályok átlagának megfelelően az erdészeti segéd-táblákból olvassuk ki.

A köbtartalom kiszámítására a szál- és rönkfánál a következő táblázat szolgál.

Hosszuság méterekben	S z á l f a									
	X.	IX.	VIII.	VII.	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.
	o s z t á l y									
	Közép átmérő centiméterekben									
	12—15	16—20	21—25	26—30	31—35	36—40	41—45	46—50	51—55	56—60
4	0.06	0.10	0.17	0.25	0.34	0.45	0.58	0.72	0.88	1.06
5	0.07	0.13	0.21	0.31	0.43	0.57	0.73	0.90	1.10	1.32
6	0.09	0.15	0.25	0.37	0.51	0.68	0.87	1.09	1.32	1.58
7	0.10	0.18	0.29	0.43	0.60	0.79	1.02	1.27	1.54	1.85
8	0.11	0.20	0.33	0.49	0.68	0.91	1.16	1.45	1.76	2.11
9	0.13	0.23	0.37	0.55	0.77	1.02	1.31	1.63	1.98	2.38
10	0.14	0.25	0.41	0.62	0.85	1.13	1.45	1.81	2.21	2.64
11	0.16	0.28	0.46	0.68	0.94	1.25	1.60	1.99	2.43	2.91
12	0.17	0.30	0.50	0.74	1.03	1.36	1.74	2.17	2.65	3.17
13	0.19	0.33	0.54	0.80	1.11	1.47	1.89	2.35	2.87	3.43
14	0.20	0.36	0.58	0.86	1.20	1.59	2.03	2.53	3.09	3.70
15	0.21	0.38	0.62	0.92	1.28	1.70	2.18	2.71	3.31	3.96
16	0.23	0.41	0.66	0.98	1.37	1.81	2.32	2.89	3.53	4.23
17	0.24	0.43	0.71	1.05	1.45	1.93	2.47	3.08	3.75	4.49
18	0.25	0.46	0.75	1.11	1.54	2.04	2.61	3.26	3.97	4.76
19	0.27	0.48	0.79	1.17	1.62	2.15	2.76	3.44	4.19	5.02
20	0.29	0.51	0.83	1.23	1.71	2.27	2.90	3.62	4.41	5.28
21	0.30	0.53	0.87	1.29	1.80	2.38	3.05	3.80	4.63	5.55
22	0.31	0.56	0.91	1.35	1.88	2.49	3.19	3.98	4.85	5.81
23	0.33	0.58	0.95	1.42	1.97	2.61	3.34	4.16	5.07	6.08
24	0.34	0.61	1.00	1.48	2.05	2.72	3.48	4.34	5.29	6.34
25	0.35	0.64	1.04	1.54	2.14	2.83	3.63	4.52	5.51	6.60
26	0.37	0.66	1.08	1.60	2.22	2.95	3.78	4.70	5.74	6.87

A rakodópartra kiszállított ama faanyagokért, melyek 3 méternél rövidebbek, vagy hiányos minőségüknel fogva kereskedelmi célokra nem alkalmasak, vállalkozó a következő díjazásban részesül.

Oly selejtes épületi fáért, mely a kényesebb kereskedelmi igényeknek meg nem felel és zsindey-termelésre alkalmas rakparti hulladékfáért, a jó fáért fizetett bér 75%-át, paraszt építkezésekre még alkalmas kurta, hasadt s egyéb hibákkal bíró, de különben egészséges fenyőhulladékfáért m^3 -ként 50%-ot.

A rakpartra ki nem szállított, avagy az odaszállított, de kereslet hiányában nem értékesített selejtes, tövön száradt, zsindey- és paraszt-épületfáért valamint a csak tűzifaként értékesíthető rakparti hulladékfáért vállalkozó semmiféle díjazásban sem részesül.

A rakodópartokat a kitermelt faanyag felrakásolása céljából a kezelő erdőtiszt osztja be és e beosztás szerint jelöli meg az egyes máglyák helyét.

A máglyákba kerülő faanyagokat a vállalkozó ászokfákra köteles helyezni s vastagság szerint csoportosítva vékony végökkel az usztatópatak folyása irányában úgy rendezni, hogy az anyag a máglyában meg ne görbüljön s hogy azt a tavaszi nagyobb víz meg ne bonthassa.

A Tisza folyón tutajozási jogosultsággal bíró fatulajdonosok a máglyákba felrakásolt szálfák vastagabb bütüjébe a tulajdonjegyet forró vassal kötelesek besütetni. A tulajdonjegy besütése azért szükséges, hogy tutajszétverődések esetén a partra kifogott szálfák tulajdonosát meg lehessen állapítani. A fakereskedők rendszerint nevük kezdőbetűit sütik be, a kincstár pedig a magyar czimert úgy, hogy a czimert minden erdőgondnokságnál más alaku pajzs veszi körül. Hogy az egyes erdőgondnokságok fáját

annál könnyebben meg lehessen ismerni, a máglyába rakott szálfák vastag bütűjét három helyen körülbelül 5—6 *cm* átmérőjű, gondnokságonként más-más színű festékpontokkal jelölik. A besütés és festékjelzés a vállalkozó kötelessége. E festékjelzésen kívül tutajozáskor a tutajba rótt szálfákat ugyanolyan színű 3—4 ujnyi vastag festéksávokkal is megjelöljük. De ez utóbbi festékjelzést már saját munkáinkkal végeztetjük.

Ha a kijelölt vágásban levő összes faanyagok ki vannak termelve és a rakodóparton rendesen felmáglyázva, besütve és festékekkel megjelölve, aminek a döntést követő év márczius hó 15-ikéig készen kell lennie, az erdőigazgatóság kiküldötte s a kezelő erdőtiszt a vállalkozó jelenlétében megtartják az ellenőri átvételt.

Az ellenőri átvétel előtt az erdőgondnokság minden egyes rakodópartról külön-külön átvételi könyvecskéket állít össze. Az összeállítás alapja a szálfák hossza és vastagsági osztálya, például a 16 *m* hosszú szálfából a 4-ik máglyában van 50 darab VI. osztályu és 40 drb VII. osztályu törzs. Az átvevő megszámlálja a törzseket s azután hoszuság és vastagság tekintetében próbaméréseket tesz.

Az ellenőri átvétel alkalmával felvett mennyiségből a szál- és rönköfánál egy százalék, a tutajfelszerelési és apróanyagokból öt százalék lesz vonva, melyért a vállalkozó díjazásban nem részesül. A 45 *cm*-nél vastagabb törzsekért 10 százalékkal több, a 7 méternél rövidebbek után 10 százalékkal kevesebb munkabért kap a vállalkozó.

A 45 *cm*-nél vastagabb törzsekért azért fizetünk 10%-kal többet, hogy vállalkozó igyekezzék minél alacsonyabban dönteni s így minél vastagabb középátmérőjű törzseket termelni, a 7 méternél rövidebb darabokért azért vonunk le 10%-ot, hogy a vállalkozó már saját érdekében se

darabolja fel a törzseket s a csusztatásnál mindent elkövessen arra nézve, hogy a törzsek ne töredezzenek.

A fakitermelés és fakihozatal befejezése után köteles vállalkozó a neki átadott vágásterületet az erdőítés lehetővé tétele végett teljesen kitakarítani s illetve e célból az összes fahulladékokat, kérget és forgácsot a hegylejtő irányában futó s lehetőleg keskeny sorokba összehordatni és felhalmozni. Ezenfelül köteles vállalkozó a patakokat is kitakarítani, nehogy árvizek esetén a víz hordta fahulladékok az alantabb fekvő hidakat elsodorják.

A vágásterületek és patakok kitakarítását lehetőleg még ősszel kell befejezni s ha tavasszal az erdőítés megkezdésének ideje előtt vállalkozó a kitakarítással késedelmeskednék, jogában áll az erdőgondnoknak a vállalkozó költségére akár napszámban, akár vállalatban a kitakarítást teljesíteni.

A fatermelésnél alkalmazott munkásokat a vágásvállalkozó úgy köteles felfogadni, hogy azok a termelt fának letutajozását is a megállapított tutajozási bérért teljesítsék. Ennek biztosítására a kincstár a vállalkozótól az ellenőri átvétel alapján kiszámított munkabérből 5%-ot tutajozási biztosítékul mindaddig visszatart, míg vállalkozó e kötelezettségének meg nem felel. Ha a tutajozás a megállapított határidőre be nem fejeztetnék, a tutajozás gyorsítása érdekében jogában áll a kincstárnak a tutajbéréket felemelni s a rendes és felemelt tutajberek között mutatkozó különbözetet a tutajozási biztosítékból fedezni.

Elemi csapások esetén a vállalkozó a szenvedett esetleges kár megtérítésére nézve a kincstárral szemben előre is minden jogáról lemond és feltétlenül aláveti magát az esetleges kárpótlás nagyságának megítélésére illetékes m. kir. erdőigazgatóság ezirányu határozatának.

A szerződésben elvállalt munkákért járó bérek teljes kifizetésének csak akkor van helye, ha azok teljesen befejeztettek, a vágás és patakok ki vannak takarítva s a termelt összes faanyag letutajozva.

A még kijáró összeg kifizetése végelszámolás alapján történik, mely után vállalkozónak a szerződésben elvállalt kötelezettségei megszűnnek.

Végül meg kell említenem, hogy a kitermelt faanyagok valóságos méreteit a tutajba összerótt faanyagok mérése alkalmával vesszük fel. A tutajokat a nagybocskói m. kir. faraktárgondnokság veszi át s az átvett faanyagokat az egyes erdőgondnokságoknak nyugtázza. A vállalkozóktól ellenőrileg átvett és a faraktárgondnokság nyugtájában kitüntetett faanyagok között mutatkozó különbség az erdőigazgatóság engedelmé alapján lesz elszámolva.

Ezzel befejeztem az itteni népet télen-nyáron munkával és jó keresettel ellátó házi kezelésünk leírását.

Lehet, hogy a vágások kitermelésének vállalatba adása nem fedi tökéletesen ama feltételeket, miket egyesek a házi kezelés behozatalához kötnek, azt lehetne mondani: hisz ez tulajdonképpen nem házi kezelés, vállalkozónak adjátok ki a termelést és szállítást s ha kötelezettségének meg nem felel, kegyetlenül elveritek rajta a port. A kényelmes oldaláról fogjátok fel a dolgotokat s szegény munkásvezetők vagyoniát és keresetét kockáztatjátok saját sikereitek érdekében. Azt szokás mondani, hogy aki kincstári szerződést ír alá, az többszörös akasztófát ír alá; de a kincstárnak biztosítania kell magát, mert vállalkozó és vállalkozó között nagy különbség lehet s akadhat oly vállalkozó, aki sem a kincstár, sem a munkások bizalmát meg nem érdemli; az ilyen emberrel szemben kell, hogy fegyver legyen a kezünkben, hogy a munkát tőle akkor

vehessük át, amikor még helyrehozhatatlan kárt nem okozott. A valóság különben az, hogy a vállalkozás arra teremt embereknél ugyyszólván rendes foglalkozássá válik, nálunk a vállalkozók kivénülnek a vállalatból s ha egy-egy öreg kidől, a helyét megbízható alvállalkozó foglalja el. Nemcsak a kincstártól, de a munkásoktól is függ, hogy ki legyen a vállalkozó, mert ha nem megbízható, munkást nem fog kapni.

Ha vállalatba adjuk is a munkát, azért a kezelésünk határozottan házi kezelés, mert a munkát mi vezetjük, a vállalkozónak minden lépésére felügyelünk, minden bajában gyámolítjuk, óvjuk minden elhamarkodástól, haszontalan költsékezéstől és kártól, mert nagyon is meg tudjuk becsülni azt az aránylag olcsó munkát, amit mi a saját közegeink felügyeletével nem produkálhatnánk. Miénk a vezetés, a vállalkozóé pedig a munkások feletti felügyelet s a körültekintő felügyelettől függ a vállalkozói nyereség nagysága.

Itt nálunk Máramarosban minden mellékvölgyből egy-egy erdőgondnokságot lehetne létesíteni s minden ezer holdra külön erdőőrt alkalmazni s azért kétlem, hogy olcsóbb lenne a fakitermelés, mint a mostani vállalati rendszer mellett. Mindez azonban nem zárja ki, hogy kisebb erdőgondnokságok és kisebb védkerületek ne létesítsenek, mert ha a belterjesebb kezelésbe, az előhasználatok értékesítésébe belemegyünk, lehetetlen, hogy a mostani személyzettel eredményes munkát teljesíthessünk, annál is kevésbé, mert az előhasználatok nem taroló vágások, ahol a fenntartandó becsesebb faegyedekre a kihasználás folyamán ügyelni nem kell. Áterdöléseknél a kihasználható s különösen a kihasználendő fatömeg kijelölését csakis magasabb képzettséggel bíró szakember teljesítheti, a kihasználást és kiszállítást pedig szintén csak a szükséges elő-

ismeretekkel rendelkező, értelmes altisztekre lehet bízni, mert különben luczfenyvesekben az áterdölésekkel sokkal több kárt okozhatunk mint hasznot, lévén a luczfenyő az a fanem, mely a visszaszerzési képességgel a legkevésbé rendelkezik s amelynél az erőteljesebb horzsolások, a kéregnek kisebb-nagyobb foltokban való erőszakos leszakítása biztos korhadást okoz. Paraszt vállalkozó már a saját érdekében is ügyelni fog, hogy tarvágásos kihasználásnál a fák ne töredezzenek, de ott, ahol az ő érdeke a fennmaradó erdőhöz nincs kötve, ne kívánjunk kiméletes kihasználást. Teljesítettek már nálunk eddig is áterdöléseket, bizonyosan egy időben sok rudas anyagra lehetett szükségök s bár az ily áterdöléseknél a szakszerű irányítás nem hiányzott, de a kevés személyzet miatt bizonyosan hiányzott a szakszerű felügyelet s az eredmény, fájdalom, az, hogy az így áterdült erdőrészekben, míg vágásra érett lett a fájok, a vigyázatlan kihasználás folytán az erősen meghorzolt törzsek mind romlásnak indultak.

Nem szabad azonban megelégednünk a házi kezelésnek ama mértékével, amelylyel mai viszonyaink szerint még a leghelyesebben itt Máramarosban gazdálkodunk, sőt ellenkezőleg igyekeznünk kell a házi kezelésnek fokozott életbeléptetésével a munkások minél nagyobb seregét az erdei munkára szoktatni s akkor, ha annyi lesz a munkásunk, hogy a főhasználatok kitermelésén kívül jut az előhasználatokra is, minden erővel a minél belterjesebb gazdálkodásra térjünk át. Hihetőleg rövid idő alatt jóvá lesz hagyva az Ausztriával kötött gazdasági kiegyezés;*) a következő tíz esztendő a békés munka időszaka lesz, mely idő alatt, hogy jövőre nagyobb anyagi erővel léphessünk

---

*) Szerző e cikkét még a múlt év őszén írta.

sorompóba, hazafias kötelességünk oda törekedni, hogy minden téren gazdaságilag megizmosodjunk.

A „Budapesti Hírlap“ m. évi október 29-iki száma két képet rajzol az olvasó elé. Egy megindítót, melyen 700 magyar állampolgár csalódottan vándorol vissza az eldorádónak hitt új hazából az elhagyott őshazába. A visszavándorlók nagy része tót ember, boldog, hogy visszatérhet s életet, kenyeret és megnyugvást remél az elhagyott földtől. A másik kép megdöbbenő: a Rózsahegyhez közel fekvő kis tót faluban Csernován a tót izgatás polgárvért követelt.

Távol legyen tőlem, hogy e két kép felett politikai fejtegetésekbe bocsájtkozzam, a figyelmet gazdasági oldalára akarom felkelteni.

A 700 ember visszavándorlása lehet, hogy csak véletlen esetlegesség. Oly vidéken, ahonnan a nép kivándorolni szokott, elég gyakori a visszavándorlás is; kiűt például Amerikában egy vidéken a sztrájk, megbukik egy nagyobb vállalat vagy más okból, ha hirtelen elveszti kivándorolt népünk a keresetét, haza vándorol, de amint új kereset nyílik, visszamegy, különösen ha itthon nem nyílik biztos megélhetési mód. Az is igaz, hogy a kivándorlás egyes vidékeken már betegséggé fajult s meggazdagodási vágyból olyanok is kezükbe veszik a vándorbotot, akik itthon is megélhetnének s a csalódott visszavándorlók nagy zömét ezek képezik, de miből éljen nálunk a mai drága időben a szegény zsellérember, ha nincsen állandó munkája és keresete?

Az iparfejlesztéssel igyekeznek a bajon segíteni, de a gyárak nem nőhetnek gomba módra s ott, ahol hiányzik a munkaerő, üzemök meg sem kezdhető. Csak az erdőgazdaság van abban a szerencsés helyzetben, hogy a házi

kezelést kicsinyben kezdve, amint nagyobb és nagyobb munkaerő áll rendelkezésére, ugyszólván határtalan mértékben fejlesztheti ki üzemét s a hazavándorolt népnek nemcsak időleges, de állandó keresetet nyújthat.

Amíg a felvidéken ur volt a magyar földbirtokos, kit a nép még a jobbagyság idejéből megszokott urának, vezetőjének ismerni, alig volt szó nemzetiségi bajokról. A földbirtokosok gyengülésével a nemzetiségi intelligenzia kerekedett felül, bankokat alapított, a földbirtokok összevásárlására pénzt adott, gyárakat létesített, így a népet teljesen hatalmába kerítette s hatalmát nemcsak gazdaságilag, de politikailag is érvényesítette. A nép, hogy a földvásárlással vállalt banktartozását törleszthesse, Amerikába vándorolt ki, ahol szintén bőven van gondoskodva arról, hogy pánszláv eszmékkel szaturálva, a magyarságot gyűlölve térjen haza. E félrevezetett népet a házi kezeléssel legalább részben, ott ahol kincstári erdők vannak, vissza lehetne hódítani.

Nyilvánvaló, hogy a fémbányászatot áldozatok árán csakis népfenntartartási szempontból tartja fenn az állam. Az erdészet jövedelmező gazdasági ág, nekünk tehát feltétlen kötelességünk, hogy gazdasági tevékenységünket minél fokozottabb mértékben fejtsük ki. E tevékenységünkben ne vezéreljenek minket fiskális szempontok, hogy csak azt tegyük, ami feltétlen és momentán jövedelmet biztosít, építsünk közlekedési eszközöket, habár az erdő feltárása csak egy pár év múlva fog tiszta jövedelmet adni, termeljünk olyat is, ami inkább csak az államvasutaknak vagy más gazdasági ágazatoknak hajt jövedelmet s nekünk csak a költségeinket téríti meg, ezzel eléggé nem méltányolható hazafias működést fejtünk ki, mert a munka és a forgalom egyik kézből a másikba adja a keresetet.

Lebegjen szemünk előtt az előbb vázolt két kép. Igyekezzünk megtartani a visszavándorló honpolgárokat, adjunk nekik kenyeret és biztos megélhetést, akkor az a különben jóindulatu, de félrevezetett nép nem az izgatókra, hanem azokra a hazafias, becsületes erdészekre fog hallgatni, kik létét, jövőjét biztosítják. A népnek kenyeret adni isteni erény. A léte felett kétségbeesett népség térden állva könyörög: Add meg a mi mindennapi kenyerünket! Teljesítsük kötelességünket.

Az *Ocneria dispar* (Gyapjas pille.)

Irta: *Kristen Adolf*, főiskolai tanársegéd.

Az *Ocneria dispar* az elmúlt évben hazánk egyes vidékein oly tömegekben lépett fel s a petélés után ítélve ez év folyamán is annyira erős megszállás várható, hogy helyénvalónak tartom ezt a rovarfajt az erre vonatkozó szakirodalom alapján röviden ismertetni.

A lepkefaj a „*Macrolepidoptera*“ alrendnek „*Lymantria*“ családjába tartozik. Az irodalomban *Ocneria*, *Bombyx*, *Liparis*, *Lymantria*, *Phalaena*, *Phalaena bombyx*, *Hypogymna*, *Portetria dispar* néven van említve. *Dispar* mellékneve nagyon találó s onnan ered, hogy a nőténylepke a himlepkétől külsőre nézve annyira eltérő, hogy avatatlan nagyon könnyen két különböző lepkefajnak tekintheti.

A himlepke testhossza 16—19 *mm*, szárnyterjedelme:

Altum szerint ... .. 30—50 *mm*

Taschenberg szerint ... .. 24—45 „

Téglás „ ... .. 35—38 „

A nőténylepke testhossza 20—30 *mm* szárnyterjedelme:

Altum szerint ... .. 60—70 *mm*

Kauschinger Fürst szerint ... .. 60 „

Eckstein „ ... .. 40—70 „

Iudeich-Nitsche	szerint	---	---	45—75 mm
Téglás	"	---	---	46—50 "
Taschenberg és Keller	szerint	---	---	80 mm-ig terjedhet.

A himlepké mellső szárnyai több többé-kevésbé elmosódott, vékony, erős fogazatu keresztávval és sötét pettyezett rojtu széllel birnak. A hátsó szárnyak alapszine barnás vagy sárgás-szürke; egyszínűek és sötétszélűek, világosabb színű rojttokkal.

A nösténylepké alapszine világosabb; szürkés-fehér mellső szárnyakkal, amelyeken a keresztávós, erősen tört rajzolatok élénkebbek és kifejezettebbek. Ugy a him, mint a nösténynél a szárny középmezéjében egy fekete pont s egy fekvő V alakú, éllel a szárny töve felé irányult rajzolat észlelhető. A nöstény mellső és hátsó szárnyzélei pettyezett rojttokkal diszítettek; a himnél csak a mellső szárnyak rojtjai pettyezettek.

A him csápjai kétszeresen fésűsek s nyúlfül-alakuak; a nöstény csápjai ugyancsak fésűsek, de nem oly mélyen bevágottak, mint a himéi.

A báb feketésbarna alapszínű, vörösbarna szőrökkel fedett. Hátsó végén széles alfeli csappal bir, amely két horogalaku tövisben végződik, melyek tövén még kisebb horogalaku képletek találhatók.

A kikelő hernyócska hossza 2·2—2·5 mm; kikelésükkor feketésbarna színűek, de ezen színük állandó változáson megy át. Az első vedlés után a hernyó sötét bársonyszínű és a tizedik szelvényen egy barnásvörös feltűnő szemölcs található. Ez előtt, valamint a második és harmadik szelvényen fehéres rajzolatok találhatók, amelyek még a harmadik vedlésig is kivehetők. Csak az utolsó vedlés alkalmával állandósul meg s egyenlődik ki a hernyók szine, csak akkor nyerik el a kifejlett hernyókra jellemző szürkés-fekete pontokkal és vonalacskákkal tarkított alapszint. A kifejlett hernyó feje nagy, sárgás alapszínű, két nagy fekete s több apró sötét folttal, úgy, hogy néha egész fekete színűnek tetszik. A fej hátsó részén sárga háromszög látható, amelyből a hernyó hátán végigmenő két sáv indul ki, s ezeken a hernyó mindegyik szelvényén erős szőrökkel borított szemölcs van. A szemölcsökön levő szőrök barnák vagy feketés színűek. A hernyó

oldalain a középső két sáv és szemölcsorral egyközűen minden szelvényen ugyancsak egy, a háti szemölcsökhöz hasonló, de hosszabb szőrpamatokkal fedett szemölcs látható. A háti szemölcsök közül a test első öt szelvényén levő szemölcsök kék, a hat utolsó szelvényen levők barnáspiros színűek. A 9—10. szelvény háti oldalának közepén egy kitolható vörös szemölcs foglal helyet. Az oldalt levő szemölcsök pirosbarnás színűek, kivéve az elsőt, amely körtealakúan előre nyulott és sötétkék színű. A kifejlett hernyó hossza 40—70 mm.

A peték petecsomókba rakatnak, mely petecsomók a nőtény barna potroh nemezével vannak bevonva; taplószerűek, kerekded, ellipsis-alakúak, 15—30 mm hosszal. Többnyire a törzs alsó részein négy méter magasságig találhatók. Altum szerint átlagosan 2·5 m magasságban vannak elhelyezve, de azért találhatók 15—20 m magasságig egyes petecsomók.

A petecsomókban foglalt peték száma:

Iudeich-Nitsche szerint	---	---	400	drb
Altum	"	---	300—400	"
Keller	"	---	200—300	"
Hess	"	---	200—400	"
Kauschinger-Fürst szerint	---	---	300—400	"
Taschenberg	"	---	300—500	"
Fekete	"	---	200—500	"
Téglás	"	---	200—500	"
Eckstein	"	---	400	"

Saját megfigyeléseimnél átlag 300—450 drb petét találtam egy petecsomóban.

Amerikai adatok szerint átlag 600—700 drb pete volt egy petecsomóban, de találkozott olyan is, amelyben 1400 drb foglaltatott.

A peték a hideget rendkívül jól bírják és még — 20° C-nál sem pusztulnak el.

A lepke egész Európában el van terjedve, azonban észak felé mind ritkább s már a keleti tenger oroszországi partrészeiben ritkaságszámba megy. Amerikában, hol jelenleg óriási mérvben pusztít, nem volt az eredeti faunában található. 1868-ban egy

Trouvelot nevű francia természetbuvár behozott egynehány példányt kísérleti célból — a selyemlepkét akarta kereszteződés útján regenerálni — Medford községébe.*) A kísérletek folyamán a tenyésztő ketrecz elszakadt hálóján át néhány példány kiszabadult. Trouvelot az elszabadultakat azonnal igyekezett elpusztítani, de fáradsága sikertelen volt. Ezen időtől kezdve az elmúlt század kilenczvenes éveig ott lappangott az *Ocneria dispar* az amerikai faunában, senki által figyelemre nem méltatva. Lassan, de biztosan szaporodott el új hazájában, mivel európai ellenségei, amelyek a természet háztartásában az egyensúlyt fenntartani hivatvák, nincsenek meg az amerikai faunában s mivel az amerikai rovarokat pusztító madarak és élősdí rovarok főleg csakis a honos, megszokott fajtákat pusztítják s az idegen jövevényről tudomást nem igen vesznek, legfeljebb csak már kifejlett korában bántják.

1891-ben tört ki először s azóta fokozatosan kisebb-nagyobb mértékben terjed a hernyójárvány, mely az amerikai kormánynak milliókra menő költséget és kárt okozott. Kétséges, hogy ezt a kellemetlen jövevényt sikerülni fog-e az ottani faunából végkép kiirtani.

Eddigi tömeges fellépésére a következő adatokat találtam az irodalomban:

1752-ben Brehm szerint Szászországban Altenburg, Zeitz, Naumburg, Sangerhausen mellett oly tömegesen lépett fel, hogy nemcsak a gyümölcs-ültetvényeket, hanem az erdősegeket is teljesen lekopasztotta.

1818-ban Délfranciaországban Barboste és Podenas közti paratölgyeseket kopaszra rágván, az összes mezőgazdasági földeket még a szőlőket is megkopasztotta. A házakba is oly tömegesen hatolt be, hogy lakóik azokat kénytelenek voltak elhagyni.

1840-ben Pfeil szerint felső Sziléziában volt hernyórágás.

1842 és 1852-ben Köppen szerint Oroszországban volt tömeges *Ocneria dispar* fellépés.

1854-ben Domnes szerint ismét Sziléziában lépett fel.

1854—1856-ig Altum szerint a berlini zoologiai kertben teljesen kopaszra rágták a fákat a hernyók. 1856-ban oly erős volt

*) Vide Erdészeti Lapok 1893. évi évfolyamát és Dr. Heymins cikkét.

a fellépés, hogy a beállott táplálékhiány miatt a hernyók nem tudtak teljesen kifejlődni s nagy részük idő előtt volt kénytelen bábulni. Természetes, hogy a kikelt pillék is fejletlenek voltak. Így az eberswaldei erdészeti akadémia gyűjteményében látható egy ezen rágás alkalmával fogott nőstény, melynek szárnyterjedelme alig 30 *mm*.

1861—1863 és 1867-ben Köppen szerint Oroszországban lépett fel erősebben.

1867-ben Budzki szerint ugyancsak Oroszországban Pensa nevű kormányzóságban oly tömeges volt a fellépés, hogy az ezt követő táplálékhiány folytán az egyes szakadékokban összegyűlt hernyók oly dögleletessé tették a levegőt, hogy a hatóság elpusztításukat rendelte el.

1879-ben több Oroszországi kormányzóságban kb. 10.000 *ha* erdőt rágtak kopaszra.

1887-ben Poroszország egyes vidékein lépett fel tömegesen; ezen, erdei fenyvesben történt fellépését Altum ismerteti.

1888-ban Keller szerint Svájcban, a berni kantonban, Orvin mellett 120 *ha*-on lépett fel nagyobb mértékben.

A kilenczvenes években állítólag tömegesen lépett fel Bulgáriában.

1896—1897-ben Ratkovszky szerint a rábaközi részeken pusztított.

1907-ben hazánkban, Arad, Krassó-Szörény megyékben és dunántúli részeken, különösen a Bakonyban volt tömeges fellépés észlelhető.

Természetes ellenségei közül említettnek az emlősök sorából a denevérek, amelyek az imágókat pusztítják. A madarak közül megemlítenő a kakuk, amely a hernyók között tömeges pusztítást visz véghez s a petét s bábót pusztító kisebb éneklő madarak közül főleg a czinkék és királykák. Altum erdészeti állattanában megemlíti, hogy 1848 nyarán az *Ocneria dispar* hernyói gróf Wodzicki összes fáit kopaszra rágták. Ősszel a fák és azok ágai a rovar petecsomóival teljesen be voltak vonva; megkísérelték ugyan a peteirtást, de mint láthatólag sikertelent abbahagyták és belenyugodtak abba a gondolatba, hogy a következő esztendőben ismételt rágások folytán az összes fák tönkre fognak menni.

A tél folyamán a fákat nagy csapatokban felkeresték a czinkék és királykák, a tavasszal pedig vagy 20 pár czinke ott is fészkelte a megszállott területen; a hernyókár ez évben már kisebb volt, mint a múlt évben. 1850-ben pedig az állandóan ott tanyázó czinkék és királykák a károsítást annyira elnyomták, hogy a lombzat már feltűnően nem szenvedett. A hernyó bábját a harkályok is pusztítják.

A rovar ellenségei közül megemlítetnek a Coleopterák közül a carabusok, calosomák. Különösen a *Calosoma sycophanta* és *Calosoma inquisitor* válik ki az *Ocneria dispar* pusztításában. Az amerikai *Ocneria dispar* pusztítás redukálása végett a *Calosoma sycophanta* és *inquisitor* — mely két faj az amerikai faunában nem található — a megszállott területen megtelepíteni igyekeztek. Vannak ugyan Amerikában az ellepett területen honos *Calosoma*-fajok (pl. *Calosoma scrutator*), de ezek mind csak a földön keresgélnek s a fákra nem másznak, úgy, hogy az *Ocneria dispar* többnyire a fán levő hernyóit s bábjaikat kevésbé pusztítják, mint a fákra is kuszó európai rokonai.

A Dipterák közül a különféle asilidáktól eltekintve említettnek:

Tachnia bella Mg.

„ *fera*

„ (*Phorocera*) *larvarum*

„ „ *concinata*

„ „ *erythrostoma* L.

„ „ *crassiseta*

„ „ *larvincola*

„ „ *monachae*

Exorista lucorum Mg.

Tachina (Masicera) bimaculata.

A Hymenopterák közül az élősdű darazsak (entomophaga) közül:

Pimpla inquisitor

„ *flavicans*

„ *examinator*

Pteromalus rotundatus

„ *puparum*

Campoplex	conicus
"	diffonnis
Microgaster	melanosus
"	pubescens
"	solitarius
"	lapidaris

Gomba ellenségei eddig nem ismeretesek, de hogy vannak, az a „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ című folyóirat 1907. évi évfolyama 10. füzetének 402. oldalán levő cikkből is kitűnik; észlelték, hogy a hernyók 50⁰/₀-a beteg és barna ganajlészerű feloszlásnak induló tartalommal teltek, mely körülmény valószínűleg gomba parazitára vezethető vissza.

A hernyó polyphág. Minden lomb és tülevelű fát rág. Lomblevelűeket előszeretettel eszik, a tülevelűeket csak másodsorban. Leginkább kedveli a gyümölcsfákat, tölgyet, gyertyánt, hársat, bükköt, szilt, nyirt, juhart, cseresnyét; a gesztenyét és körist kevésbé szereti. Bouche azaleán, myrthuson és gránátcseryén is találta. Altum szerint az akácztot nem kedveli. Judeich szerint még a bűdös bükköt (*Conium maculatum*) is megeszi. A tülevelűek közül Judeich Nitsche szerint a vörös, jegenye, lucz, erdei és sima fenyőt, sőt a cypressust is rágja; a thuját és tiszafát alig bántja, míg a virginiai borókát megeszi; igaz ugyan, hogy utóbbi meg is mérgezte a hernyókat. Rágásában nincs semmi jellegzetes.

A hernyó a petéből tavasszal, lombfakadás után április közepétől május elejéig a melegebb időjárás beálltával kél ki. A kikelő hernyócskák, az apáczelepkéihez hasonlóan, első időben együtt tartózkodnak s ugynevezett hernyófoltokat alkotnak. Amennyiben a hernyócskák nem oly helyen keltek ki, amelyen alkalmas tápláló anyagot találhatnak, mint pl. fal, épület stb., akkor a fiatal hernyócskák a kikelés után megfelelő táplálékot nyújtó hely keresésére indulnak; eközben természetesen sokan elpusztulnak. Amennyiben kikelés után nedves, hideg, ködös időjárás állana be, a hernyócskák a hernyófoltban együtt maradnak; állítólag nyolcz napig is el tudnak lenni ily állapotban.

A hernyók nappal rejtekhelyeikben pihennek s csak éjjel hagyják el azokat táplálkozás céljából. Hajnalhasadtával visszavonulnak rejtekeikbe. Esős vagy hideg időben ágvilla vagy védet-

tebb helyekre vonulnak. Ha egy fát megkopasztottak, együttesen mászva vándorolnak; egyáltalában a hernyók minden életjelenésében bizonyos társas ösztön látszik nyilvánulni.

A bábulás a levelek között, kérgen és kéregcserepek közt néha pedig úgy történik, hogy a hernyók 20—25-ös csapatokban a levelek összevonásával durva hálót fonnak s abban bábulnak; tömeges megszállásnál csapatosan vonulnak a törzs alsó részeire, hol annak déli oldalán néha 150 báb is található. A bábok a hátsó két kámpóval s az a körül levő horgokkal felakasztva, fejfelé fűggnnek a törzsön; szükség esetén azonban kövek, kőhasítékok stb. alatt is bábulnak.

A bábok meglehetősen mozgékonyak.

A rovar bábállapota

Hess szerint	---	---	---	---	14 napig
Kellner szerint	---	---	---	---	21 „
Jablonovszky szerint	---	---	---	---	8—15 napig tart.

A bábból fejlődik az imágó.

A himlepké élénk, nyugtalan, hevesen rajzik. A nősténylepké lomha s azon helyet, ahol kikelt, Jablonovszky szerint nem igen hagyja el s „a kikelés után néhány órával később megtermékenyítve vagy megtermékenyítetlenül petéit a bábhüvelyhez közel rakja le s csakhamar elpusztul.“

A lepkék párzása Kellner szerint csak egynéhány óráig tart s a megtermékenyítés után azonnal kezdődik a megtermékenyített peték lerakása.

Taschenberg szerint a párosodás éjjel történik s hajnallal ér végett. A párzás után nyolc nappal rakja a nőstény petéit le. A lepké a petelerakásnál, tekintve a kikelő hernyó polyphág természetét, a fafaj megválasztására nem látszik különös gondot fordítani.

Petecsomók találhatóak köveken, kerítéseken, határoszlopokon, sőt Altum egy kerti lak falán is talált.

A petecsomók lehetőleg védett helyre vannak elhelyezve, ágak tövébe, törzsrepedésekbe. A peték elhelyezésénél azonban azon törekvést is észleltem, hogy a petefolt úgy helyeztessék el, hogy minél több napfényhez jusson. Így a nyiladékok, utak, tiszt-

tások, erdei rétek, erdőlések világosabb részein mindig több petefoltot találtam, mint a zárt, bontatlan állomány belsejében. Általában a fák déli és délnyugati oldalának erősebb megszállását észleltem.

Az amerikai hernyójárványnál állítólag azt az észleletet tették, hogy a lepke azon fákat, amelyek hernyóenyvvel be voltak kenve, kerülte, azokra nem petélt. Amennyiben a lepke nálunk is felmutatná ezt a tulajdonságát, akkor az igen czélszerű volna a petelésnek egyes központokra való koncentrációjára, ahol a tömegesen rakott petéket azután könnyen elpusztíthatnók.

Az *Ocneria dispar* elleni védekezési módokként ajánlatnak:

Hess ajánlja a leginkább a törzs alsó részein lerakott peték gyűjtését, a hernyóknak fiatal korban való irtását, hernyóirtást leveregetéssel, hernyóirtást esős időben, amikor a hernyó védettebb helyeken tömegesen gyűl össze, a bábirtást, a nőtény lepke fogását, fogó és szigetelő árkok alkalmazását.

Altum irtási módul a peteirtást enyvvvel s a nőtény lepke pusztítását javasolja.

Taschenberg a peték szedését és elégetését, vagy álló vízbe való dobását, az esős időben védett helyeken összegyűlő hernyók irtását; valamint a lomha nőténypille fogását gondolja célhoz vezetőnek.

Eckstein a petecsomók elpusztítását, a hernyók irtását s a nőténypille fogását említi védekezési módul.

Téglás a petecsomók bekátrányozását vagy hernyóenyvvel való bedörzsölését, a hernyófoltok szétörzsölését, a hernyók leveregetését, hernyófészkek pusztítását, valamint a báb s nőténylepke irtását javasolja. Judeich Nitsche a peteirtást (gyűjtést s felpusztítást) lepke, báb, hernyóirtást ajánlja, de főszólyt fektet a könnyen látható petecsomók irtására, melyek levakartatnak, gyűjtetnek vagy oly hernyóenyvvel kenetnek be, mely Altum szerint négy rész fakátrány és egy rész petróleumból áll. A hernyók irtását úgy javasolja, hogy a tömegben ülő hernyókat szétörögöli, vagy egy gyöngve vak tötéssel lö a hernyófoltba, az az alá körülbelül három cm.-nyire tartott fegyverből, vagy a hernyókat fekete szappanoldattal fecskendezi, amitől megdöglenek.

Ratzeburg egy izben este véletlenül egy rongyot felejtett egy

Ocneria dispár által megszállott fán és másnap reggel azt tapasztalta, hogy nagymennyiségű hernyó gyűlt a rongy alá; a hernyókat könnyen széjjeldörgölte s a rongyot újból kint hagyta. A reakövetkező reggel ismét tele találta hernyókkal. A hernyónak ezen sajátságát szintén fel lehet használni azok irtására, mivel így könnyű módon, kis utánjárással nagymennyiségű hernyót pusztíthatunk el. Amerikában alkalmazzák is ezt az irtási módot elég kedvező sikerrel. A fák körül kötött rongyok „bur laps“ durva jutaszövetből készülnek.

Az amerikai Ocneria dispar-rágásnál 1897-ig alkalmazott védekezési módokat az „Erdészeti lapok“ 1893. és 1897. évi évfolyamaiban Jablonovszky ismertette részletesen s kimerítően. Az Amerikában ujabban alkalmazott védintézkedéseket Dr. R. Heymons cikke alapján ismertetem. 1900-tól kezdve az amerikai hatóság az Ocneria dispar-járvány leküzdésére nem tett semmit; magánosok ugyan védekeztek ellene, de mivel ezen védelmi munkálatokból a tervszerűség és egységes vezetés hiányzottak, siker nélkül maradtak. 1905-ig a hernyó annyira elszaporodott, hogy az általa ellepett terület ez évben már körülbelül ötször akkora volt, mint az 1900. évi.

Ekkor Massachussets állam rendeletileg intézkedett a hernyó elpusztítása iránt s a magánbirtokosokat büntetés terhe alatt kötelezte a rendeletben előírt óvintézkedések szigorú betartására.

Védekeztek ellene hernyóenygyűrűkkel, a fentemlitett, törzsekre kötött szöveta darabokkal (bur laps), a hernyónak fiatal korban arsén vegyületek oldatával való fecskendezéssel, (400 liter vízre 500 gr. schweinfurtti zöld), a petecsomóknak bekátrányozásával.

1905-ben a védekezést a rovar európai ellenségeinek behozatalával és tenyésztésével kezdték meg. Felállították a Boston melletti North Saugus-i „parasita station“ élősdie tenyésztő állomást. Az európai élősdiek meghonosítása céljából pl. 1906-ban körülbelül 30,000 dispar-hernyót, 1907-ben szintén vagy 40,000 hernyót, bábót és petét vittek Európa különböző országaiból az amerikai élősdie tenyésztő állomásra.

Az élősdiek alkalmas szerkezetű ketreczekben, lehetőleg természetes viszonyok között tenyésztetnek, megfigyeltetnek s azok,

amelyek a rovar pusztítására alkalmasak, esetleg nemcsak valamely hernyóparazita parazitái, vagyis nem secundär, hanem primär parasiták szabadon bocsáttatnak.

Az amerikai élősdiek legfeljebb 10⁰/₀-át tették tönkre a hernyóknak s báboknak, míg a többi 90⁰/₀ teljesen kifejlődött.

Ezenkívül bevitték és megtelepítették, amint már előbb említettem a *Calosoma sycophanta* és *inquisitor*, amelyek most már meghonosodottaknak tekinthetők.

Hogy mennyire veszedelmes és káros ezen hernyójárvány, azt legjobban bizonyítják azok a nagy összegek, amelyek pusztítására fordítottak. Így 1907-ben a washingtoni kormány az *Ocneria dispar* és *Portesia chrysothoea* járvány leküzdésére 150,000 Massachussets állam 100,000, a többi szomszédos érdekelt állam ugyancsak 100,000, összesen 350,000 dollárt (1,750.000 kor.) irányoztak elő.

A nálunk fellépő járványok korántsem oly veszedelmes jellegűek, mint az amerikaiak, de mégis jó s tanácsos azt nagyobb baj elkerülése végett megfigyelni s ha a peték, hernyók, bábok, lepkék nem is pusztítatnak, legalább azokat a körülményeket előmozdítani, amelyek a rovar élősdijeinek fejlődésére kedvezőek.

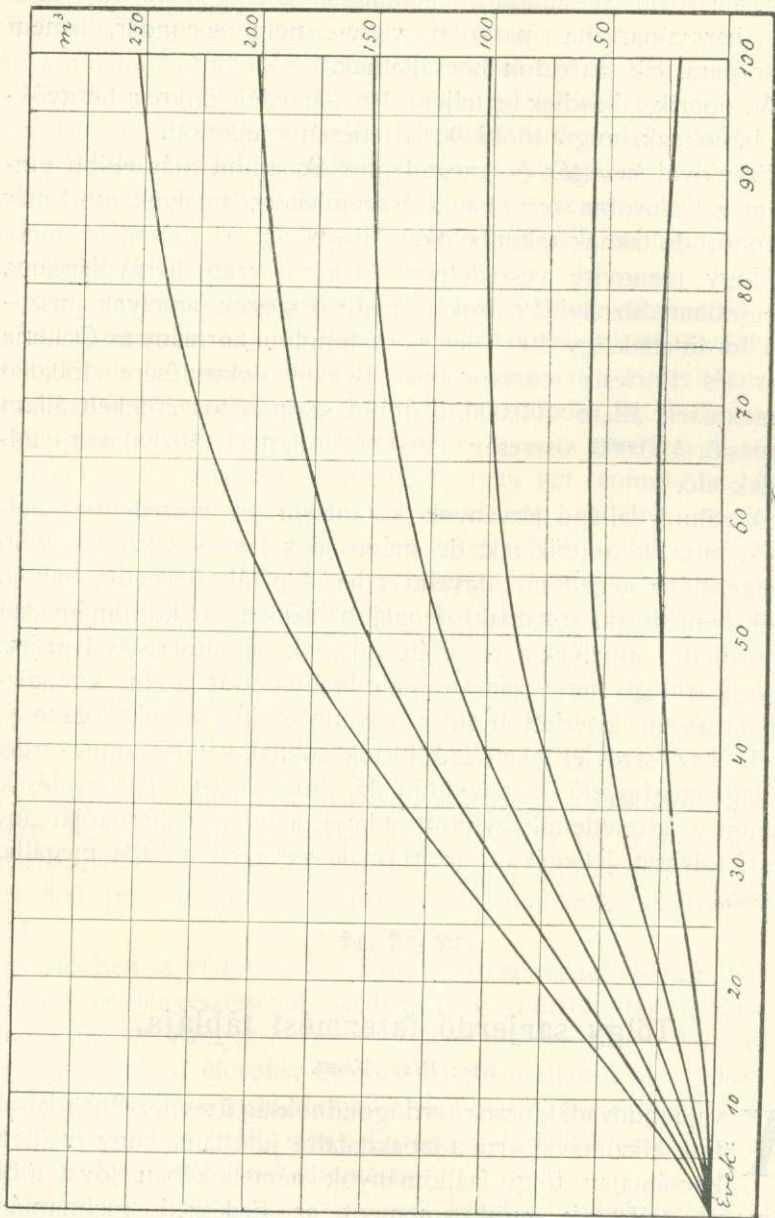
A jelenlegi hernyójárvány tanulmányozását a m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás felvette ez idei munkakörébe és e célból az összes érdekelt erdőbirtokosoknak kellő számú kérdő, illetőleg megfigyelő ívet küldött ki, hogy ezen megfigyelések, valamint a közvetlenül gyűjtött adatok alapján a hernyójárvány teljes lefolyását, jellegét és az irtásnak czélszerű módját megállapíthassa.

Tölgy sarjerdő fatermési táblája.

Irta: *Béky Albert.*

Avajdahunyadi kincstári erdőgondnokság üzemtervének készítése alkalmával arra a tapasztalatra jutottam, hogy az itteni kocsántalan tölgy faállományok némelyikében jóval több fatömeget találtunk, mint amennyit az Erdészeti zsebnaptárban levő tölgy sarjerdő fatermési tábla I. termőhelyi osztálya

29. ábra.

egyenlő kor és záródás mellett tartalmaz, ami miatt ezeket az erdőrésztleteket nem tudtam a rendelkezésemre álló fenti fatermési tábla keretébe beilleszteni. Más erdőrésztleteknek termőhelyi osztályba való besorozásánál meg az volt az akadály, hogy a zsebnapári tábla csak 60 éves korig tünteti ki a fatömegeket, holott itt ezer hold számra vannak az annál idősebb tölgyсарj-állományok.

Az üzemterv részletes erdőleírásában tudvalevőleg ki szoktuk mutatni az erdőrésztletek, üzemosztályok jelenlegi fakészletét. Arra nem volt sem elegendő idő, sem elegendő munkaerő, hogy minden részlet fatömegét legalább is próbatérrel megbecsüljük s így volt köztük akárhány olyan 60 évnél korosabb, amelynek fakészlete fatermési tábla alapján lett volna bejegyzendő, amely azonban nem volt a kívánt terjedelmű.

Kor év	termőhelyi osztály																			
	I.		II.		III.		IV.		V.		VI.									
	Fakészlet	Folyó	Átlagos	Fakészlet	Folyó	Átlagos	Fakészlet	Folyó	Átlagos	Fakészlet	Folyó	Átlagos								
		évi növedék	évi növedék		évi növedék	évi növedék		évi növedék	évi növedék		évi növedék	évi növedék								
kataszteri holdankint köbméter																				
10	34	3·4	3·40	28	2·8	2·80	22	2·2	2·20	16	1·6	1·60	9	0·9	0·90	3	0·3	0·30		
20	74	4·0	3·70	60	3·2	3·00	47	2·5	2·35	35	1·9	1·75	22	1·3	1·10	9	0·6	0·45		
30	114	4·0	3·80	95	3·5	3·17	76	2·9	2·53	57	2·2	1·90	38	1·6	1·27	19	1·0	0·63		
40	152	3·8	3·80	126	3·1	3·15	101	2·5	2·53	76	1·9	1·90	47	0·9	1·18	22	0·3	0·55		
50	184	3·2	3·68	152	2·6	3·04	120	1·9	2·40	88	1·2	1·76	54	0·7	1·08	25	0·3	0·50		
60	208	2·4	3·47	170	1·8	2·83	133	1·3	2·22	95	0·7	1·58	57	0·3	0·95	28	0·3	0·47		
70	225	1·7	3·21	184	1·4	2·63	143	1·0	2·04	100	0·5	1·43	57	0·0	0·81	27	—	0·1	0·39	
80	239	1·4	2·99	193	0·9	2·41	149	0·6	1·86	102	0·2	1·27	57	0·0	0·71	26	—	0·1	0·32	
90	247	0·8	2·74	198	0·5	2·20	151	0·2	1·68	102	0·0	1·13	56	—	0·1	0·62	23	—	0·3	0·26
100	253	0·6	2·53	201	0·3	2·01	152	0·1	1·52	102	0·0	1·02	56	0·0	0·56	20	—	0·3	0·20	

Hogy ez akadályokat elhárítsam, a rendelkezésemre álló próbaterek adatainak segítségével az itt bemutatott fatermési táblát állítottam össze grafikusán akként, hogy először felraktam

a grafikonra a zsebnaptárbeli tölgyasarjerdő-tábla adatait, utána a próbaterekét s a 60 éves korig a zsebnaptár adatai szerint kihuzott görbét a próbaterek pontjai között a százéves korig meghosszabbítottam.

A zsebnaptárbeli I. termőhelyi osztály vonala felett még számos és jóval magasabban fekvő pont volt, úgy hogy szükségesnek láttam még egy jobb osztály vonalának az alatta levő két görbe egymástól való távolsága arányában való meghuzását, amit annál nyugodtabban tehettem, mert még a legfelső vonal felett is maradtak pontok.

Tudomásom szerint tölgy sarjerdőre vonatkozólag nincs olyan fatermési tábla, amely az adatokat az alábbi kor- és mennyiségi határokig tartalmazná s így közlöm azt, hogy esetleg mások is hasznát vegyék.

Törökország erdőgazdasága.

Irta: *Cserny Győző.*

A Szandsák-vasut építésének ötletéből nem érdektelen Törökország erdőgazdaságáról röviden megemlékezni, mivel az Ausztria-Magyarország által építendő említett vasutvonal a török erdők egy részét hozzáférhetővé fogja tenni.

Az erdőgazdaság a török nemzetgazdaság legelhanyagoltabb ága. A rómaiak, genuiaiak és a bizanci császárok idejében üzött rablógazdaságot folytatják a törökök ma is. A pásztorok és a bevándorló telepések a legszebb erdőket leégetik, hogy legelőhöz, illetve mezőgazdaságilag megművelhető földterületekhez jussanak. A fa és a faszén iránt való kereslet is elősegíti azt a terv és cél nélküli erdőkihasználást, melyet azután a kecskelegeltetés fejez be. Mesterséges erdősitésről szó sincs. A török meg van győződve, hogy Allah, aki az erdőt megteremtette, gondoskodik annak felujulásáról. Fehér holló e téren Erzerum város egyik váli-ja, ki néhány évvel ezelőtt nagyobb kiterjedésű területeket beerdősített. A kormány az erdők pusztításának káros következményeit (pl. Anatóliában a hosszantartó s nagy szárazság) ismeri

de kellő erdőfelügyeleti intézmény hiányában a kiadott rendszabályoknak nem szerezhethet érvényt.

A megejtett becslések szerint a török birodalom erdőállománya még mindig 10 millió hektárra terjed. A legnagyobb kiterjedésű erdők a Fekete-tenger, illetve a kisázsiai partok mentén s különösen a brusszai, angorai, aleppoi, van-i és erzerumi vilájetekben terülnek el. Ugyszólván minden erdő az államé, mely azonban csak mintegy 4·5 millió koronára tehető jövedelmet huz azokból. A brusszai 24.000 km^2 -nél nagyobb kiterjedésű erdők csak mintegy 350.000 K-t jövedelmeznek; más nagykiterjedésű erdők az államnak semmi vagy igen kevés jövedelmet hoznak, minek oka a nem megfelelő erdőtörvényekben és a fa értékének egészen helytelen megállapításában keresendő.

A fa értékét ugyanis nem becsülik meg tartalma szerint, hanem csak azt a faanyagot számítják, ami az erdőből tényleg kikerül, pl. ha valakinek vasuti talpfákra, czölöpökre vagy más műszaki czélokra fára van szüksége, a döntött törzsekből csak azt használja fel, amire szüksége van, a többit otthagyja, tehát csak azért a faanyagért fizet, amit az erdőből kivitt.*) Csak a legújabb időben iparkodik a kormány ezen a káros értékszámítási módon változtatni.

A török birodalom erdei, daczára annak, hogy azokban még most is rablógazdaság folyik, mégis értékes faanyagban, pl. tölgyben gazdagok. Brüssza, Smyrna, Adana, Szaloniki s más nagyobb városok közelében szép tölgyerdők vannak. A legkülönbözőbb tölgyfajok közül az európai kereskedelemben a *Quercus Aegylops* L.-t ismerik, melynek tannintartalma és a bőrt erősítő, annak szép fekete színt kölcsönző, cserzésre igen alkalmas kupacsai (Valone) és hordódongára alkalmas fája a fapiaczokon keresett czikk.

A Valone-ból 55—60.000 tonnát termelnek évenként, mely mennyiség háromnegyed része a külföldre kerül. A makk augusztusban érik, amikor is szedik, illetőleg a fáról rudak segítségével leütik. A kupacsokat leszedik a makkról és a napon szárítják. Leg-

*) Nincs jogunk ezen az értékesítési módon nagyon megüregesíteni a faanyagot, hogy 15 év előtt a karstvidéki erdeinkben ugyanaz az eljárás divott még.
Szerk.

jobb a magasabb tengerszin feletti termőhelyeken előforduló tölgyeken termelt kupacs.

A kikötőkben ötféle osztály szerint válogatják. A „meszana“ vagy „Trieste“ a legjobb. Trieszt felé szállítják leginkább. A második osztály a „criblée“, a harmadik „un aqua“. Szintén Ausztria Magyarország, Németország s Amerika felé szállítják. A negyedik s a mennyiségre nézve leggazdagabb osztály a „naturelle“ vagy „anglais“ Angolország felé gravitál. Az ötödik osztály — a selejt — Olaszországba és Franciaországba megy.

Ennél sokkal fontosabb a dongák kivitele. Tölgyfán kívül a bükkből is készül donga, mely különösen Görögországban kerül piacra.

Miután a dongákat jól-rosszul kiidomították, azok már szállításra képesek s piacra kerülnek. A legügyesebb munkások a pomakok (mohamedan vallásu bolgárok) kik a dongák készítését magyar (horvát) munkásoktól tanulták el. Ezek csak a zord időszakban dolgoznak az erdőn, nyáron mezőgazdasággal foglalkoznak. Trapezunt környékén a lázok készítik a dongákat.

A legkeresettebb méretek a konstantinápolyi francia kereskedelmi kamara jelentése szerint a következők:

Hosszuság	114—120 <i>cm</i>	} 3—4 <i>cm</i> vastagság 11—16 <i>cm</i> szélesség.
„	97—103 <i>cm</i>	
„	85—90 <i>cm</i>	
„	62—65 <i>cm</i>	

A 11 *cm*-nél keskenyebb dongák árából levonnak, ugyanez történik, ha nincs meg a kellő vastagságuk. Az értéket egy lépték szerint állapítják meg, melyet ott „osztrák“-nak neveznek. A török tölgy fája olyan jó minőségű, mint a boszniaié, a dongák azonban sokkal rosszabbul vannak kidolgozva. A legjobb minőség a „monte“, mely a francia piacokat keresi fel. A második osztály a selejt „scarton“ leginkább Görögországba megy (itt jobban fizetik mint Franciaországban). A harmadik minőségi osztályt „rosz selejt“-nek (Feuerscarton) nevezik, mely szintén Görögországban kerül piacra. Bükkfából készült dongákat Törökországban a halashordók készítésére használják fel. Palestinában a kádárok, kik Szlavóniában tanulták meg mesterségüket, szívesen veszik a

szlavon dongát, bár ezek 15⁰/₀-kal drágábbak és ezenkívül a szállítási díjat s a vámot is meg kell fizetniök.

A török dongagyártás csak újabb keletü. 1899-ig Kisázsziából mintegy 300.000 darab hasított faárut szállítottak ki. Mióta a francziák figyelme a török tölgyfára irányult, azóta a kiviteli forgalom is emelkedett. 1900-ban már egy millió darabot vittek ki Franciaországba, 300.000 darabot Görögországba. 1906. évben Franciaországba egyedül két millió darabot vittek ki.

A nagy erdőpusztítás daczára, melyet Törökországban üznek, még mindig szép mennyiségben vannak ott tölgyerdők, de ezek is mihamarább elpusztulnak, ha szigorubb erdőtörvény nem vet véget a czélnélküli kihasználásoknak. Utak és közlekedési eszközök hiánya akadályozza meg némileg a nagyobb kiterjedésű kihasználást.

A fakereskedelem Törökországban ma még meglehetősen kocz-kázattal jár. A bennszülött kereskedők a nyersanyagok árát előszeretettel felferik, maguk azonban mégis megtalálják számításukat, mert egyszerűen csak a nagyobb méretű dongákat hasittatják ki s sokszor a döntött fa $\frac{9}{10}$ részét az erdőn hagyják.

A faeladási szerződés ugyan előírja azt, hogy a közép s kisebb méretű dongák is kitermelendők, de a görög vevők ezzel nem igen törődnek.

A török kormány most iparkodik végre, hogy az állami erdőfelügyeleti intézménynek fejlesztése által józanabb erdőgazdálkodást honosítson meg.

FAKERESKEDELEM.

A máramarosszigeti fenyőtutajfa-árverés eredményei.
Az elmúlt rendkívül kedvezőtlen üzleti év az ez évre szóló fa-értékesítésnél is érezteti kihatását. A máramarosszigeti erdőigazgatóság kerületéből — az állandóbb jellegű szerződések mellett eladott faanyagon kívül — az 1908. évben letutajozandó 140.000 m^3 fenyőfaanyag értékesítése céljából márcz. hó 30-án és 31-én megtartott árveréseken jelentékenyen alacsonyabb árakat ért el a kincstár, mint az előző évben.

Az árverés tárgyát a bogdáni és fehértiszai erdőgondnokságokból letutajozandó 59.000, a vaséri erdőgondnokságból letutajozandó 35.000, végül a mezőháti erdőgondnokságból letutajozandó 46.000 m^3 fenyő épület- és műszerfa képezte, melyek közül a két első 1000 m^3 -es, az utolsó pedig 500 m^3 -es részletekben bocsátott árverés alá.

Kikiáltási ár gyanánt a 30⁰/₀-kal felemelt tiszamenti szokványárak szolgáltak.

Ezek az árak a következők:

a) Szálfa és rönkőnél m^3 -kint: I. 30 *cm*-nél nagyobb közép-átmérőjű 17·2 *m* és ennél hosszabb fáért 17 K 80 f. II. ugyanolyan vastag és 11·2—17 *m* hosszú fáért 16 K 70 f. III. 3·8—11 *m* hosszú ugyanolyan vastag fáért 15 K 60 f. IV. 26—30 *cm* vastag 17·2 *m* és ennél hosszabb fáért 16 K 40 f. V. 26—30 *cm* vastag 11·2—27 *m* hosszú fáért 15 K 20 f. VI. 26—30 *cm* 3·8—11 *m* hosszú fáért 14 K. VII. 15—25 *cm* vastag 17 *m*-nél hosszabb fáért 12 K 80 f. VIII. 12—25 *cm* vastag 11·2—17 *m* hosszú fáért 11 K 70 f. IX. 12—25 *cm* vastag 3·8—11 *m* hosszú fáért 10 K 60 f.

b) A tutajfelszerelési és apró anyagnál darabonkint:

1. Kész evező 1 K 80 f. 2. I. oszt. evezőrud 1 K 60 f. 3. II. oszt. evezőrud 1 K 30 f. 4. I. oszt. dohányszáritórud 1 K 90 f. 5. II. oszt. dohányszáritórud 1 K 70 f. 6. kutostor 60 f. 7. I. oszt. csákyarud 50 f. 8. II. oszt. csákyarud 40 f. 9. komlórud 10 f. 10. fenyőheveder (uj) 1 K. 11. fenyőheveder (használt) 60 f. 12. tutajszék 10 f.

Az árverésnél átlagosan a következő eredményt érték el:

1. A bogdán-fehértiszai 59, egyenkint 1000 m^3 -es részlet a kikiáltási áron felül 15·0—23·1⁰/₀ átlagosan 19·3⁰/₀ áremeléssel kelt el, ami a múlt évi 31·7⁰/₀-os áremeléssel szemben a kikiáltási áraknak 12·4⁰/₀-ával való áresést jelent.

2. A vaséri 35, egyenkint 1000 m^3 -es részlet a kikiáltási áron felül 15·9—25·0⁰/₀ átlagosan 19·3⁰/₀ áremeléssel kelt el, ami a múlt évi 42·2⁰/₀-os áremelésnél a kikiáltási áraknak 22·9⁰/₀-ával kedvezőtlenebb.

3. A mezőháti 92, egyenkint 500 m^3 -es részlet a kikiáltási áron felül 12·6—21·0⁰/₀ átlag 17·1⁰/₀ áremeléssel, vagyis a múlt évi 39·5⁰/₀-os áraknál a kikiáltási árak 22·4⁰/₀-ával olcsóbban kelt

el. Az áresés mérvének könnyebb megítélhetése végett ide iktatom az 5 évi átlagos választékarány alapján kiszámított árakat az 1906., 1907. és 1908. évekről.

Itt megjegyzem, hogy a bogdán-fehértiszai faanyag tulnyomó részben vastag, a vaséri körülbelül egyenlő arányban vastag és vékony, míg a mezőhádi erősebb százalékban vékonyabb méretű faanyagból áll.

	Árak m^3 -kint koronákban			
	Kikiáltási ár	1906 évi ár	1907 évi ár	1908 évi ár
I. Bogdáni és fehértiszai fa	16·07	18·40	21·15	19·18
II. Vaséri fa --- --- ---	15·13	17·54	21·51	18·05
III. Mezőhádi fa --- --- ---	14·23	16·86	19·85	16·66

Az áresés tehát m^3 -kint 1 K 97 f. — 3 K 46 f.-t tesz ki m^3 -kint a múlt évi árakkal szemben.

Feltűnő az árverés eredményénél az a jelenség, hogy míg az előző években a vékonyabb méretű faanyagért a kikiáltási áron felül rendszeren 4—8%-kal többet adtak, mint a vastagabb méretű anyagért, ez évben a vékonyabb, inkább épületfára alkalmas vaséri és mezőhádi faanyag ára ebben a tekintetben is alatta maradt a vastagabb méretű és legnagyobb részben fűrészárura alkalmas bogdán-fehértiszai fáénál.

Ennek oka egyrészt abban keresendő, hogy a kedvezőtlen terméskilátások folytán ebben a választékban a kereslet csökkent s a közvetítéssel és tűzifakereskedéssel foglalkozó apró vevőknek, kik ezt a faanyagot különösen kedvelték, egy része a múltévben tökéremény, másrészt abban, hogy ezekben az erdőgondnokságokban a faanyagának aránylag nagyobb részét teszi ki a múlt évről letutajozatlanul visszamaradt fakészlet.

Ámbár a kereskedők jelentékeny része az árverésnél tartózkodólag viselkedett, az eredmény egészben véve kedvezőnek mondható, sőt sok tekintetben realisabb a múlt évi tulmagas áraknál.

Jóllehet az áresés a kincstárra nézve a 300.000 koronát meghaladó jövedelem illetve bevételi apadást jelent, nem lehet azt állítani, hogy a nyersanyag és készáru ára nem állana ma helyesebb arányban, mint az elmúlt évben.

Az elmúlt év faárait a tulságos verseny és tulmerész spekuláció olyan magasra szoritotta fel, hogy a kincstári faanyagok vevői a tényleg felvágott nyersfa után alig birtak valami hasznot felmutatni, mégis kénytelenek voltak azt megvásárolni, hogy rendes vevőik szükségletét ki tudják elégíteni.

Eltérőleg az előző évek eredményétől, az eladott faanyag jelentékeny, sőt erősen tulnyomó része ez évben az igazi fogyasztók, az alföldi fűrésztulajdonosok kezébe került s a tisztán a faárak emelkedésére számító közvetítők az árverésnél teljesen kiszorultak.

Az 1908. évi árak az 1906. évi áraknál átlag m^3 -kint 30—40 fillérrel magasabbak s ha a múlt évi eredmény is csak ennyivel lett volna az 1906. évinél magasabb, fakereskedőink valószínűleg könnyebben állották volna ki az elmúlt év nehéz válságát.

Biró Zoltán.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

I.

PÁLYÁZAT erdősítési jutalmakra.

Az erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-cz.) 165. §-ában körülírt kopár-, vizmosásos és futóhomokterületeken ez évben létesítendő, közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítések megjutalmazására az országos erdei alapból tizenegy (11) nagy jutalmat, tíz (10) elsőrendű és kilencz (9) másodrendű elismerő jutalmat tűzök ki, u. m.:

három egyenként 1000 koronás nagy jutalmat (kettőt készpénzben, egyet disztárgyban),

négy egyenként 800 koronás nagy jutalmat (kettőt készpénzben, kettőt disztárgyban),

négy egyenként 600 koronás nagy jutalmat (kettőt készpénzben, kettőt disztárgyban),

öt egyenként 500 koronás elsőrendű elismerő jutalmat (hármat készpénzben, kettőt disztárgyban),

öt egyenként 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmat (hármat készpénzben, kettőt disztárgyban),

öt egyenként 300 koronás másodrendű elismerő jutalmat (hármát készpénzben, kettőt disztárgyban)

és négy egyenként 200 koronás másodrendű elismerő jutalmat (hármát készpénzben, egyet disztárgyban).

Ezen jutalmakért az érdekelt birtokosok (bérlők) azon erdősítésekkel versenyezhetnek, amelyeket az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ában körülírt kopár-, vizmosásos vagy futóhomokterületeken, állami pénzsegély igénybevétele nélkül a folyó év tavaszán vagy őszén foganatosítottak.

Megkivántatik azonban, hogy:

a) az 1000 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek,

b) a 800 és 600 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek,

c) az 500 és 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 10 kat. hold terjedelműek és végül

d) a 300—200 koronás másodrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 5 kat. hold terjedelműek legyenek.

A pályázó birtokos a versenyre bocsátott erdősítést az első munkálatoktól kezdve a jutalom odaitélésének idejéig állandóan gondozni, a szükséges pótlásokat foganatosítani s a létrejövő erdőt az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. illetve 4. §-ai szerint erdőként fenntartani és kezelni tartozik.

A versenyre bocsátott erdősítések az 1913-ik évben fognak a helyszínén megbíráltatni. A jutalmak kiosztásánál az erdősítések sikere és közgazdasági jelentősége, az erdősítésnél felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadóul szolgálni, de a pénzjutalmak kiosztásánál figyelembe vétetnek ezek mellett a birtokos vagyoni viszonyai is.

A pályázó birtokos a jutalomra csak akkor tarthat igényt, ha a versenyre bocsátott és a jutalomra érdemesnek ítélt erdősítés a jutalom odaitélésének idejében is birtokában lesz.

Az odaitélt pénzjutalom egy harmadrésze az erdősítést teljesítő kezelő erdőtisztet (gazdatisztet vagy bérlőt) fogja illetni. A disz-

tárgyat nyert birtokosok azon alkalmazottai pedig — kik a jutalmazott erdősítések teljesítése körül kiváló érdemet szereztek — érdemük szerint külön pénzjutalomban fognak részesülni.

A folyó év tavaszán teljesített erdősítéseket legkésőbb folyó évi július hó végéig, a folyó év őszén teljesített erdősítéseket pedig legkésőbb folyó évi december hó 25-ig kell a birtokosnak a közigazgatási erdészeti bizottságnál vagy kir. erdőfelügyelő-ségnél pályázatra bejelenteni.

Pályázhat a feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősítést teljesítő erdő- vagy gazdatiszt, valamint a beerdősített terület bérlője is, de pályázati kérelméhez mellékelni kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, melyben az kijelenti, hogy a pályázatban való részvételhez hozzájárul és egyszersmind kötelezi magát, hogy a versenyre bocsátott erdősítést az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. vagy 4. §-aiban meghatározott feltételek szerint állandóan erdőként fogja fenntartani és kezelni.

A pályázati kérvényben az erdősítés helyét (község, dülő, helyrajzi szám), kiterjedését és az erdősítésre használt fanemeket pontosan meg kell jelölni.

Budapest, 1908. évi márczius hó.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

II.

KÖZLEMÉNY.

Közhirré teszem, hogy a brassói születésű *Fuhrmann Pál* részére 1898. évi október hó 29-én 1013. szám alatt kiállított eredeti erdészeti államvizsgái oklevél elveszvéen, annak pótlására nevezettnek 1908. évi 26. szám alatt az eredetivel egyenlő értékű hiteles másodlat állíttatott ki.

Budapest, 1908. évi április hó 8-án.

Horváth Sándor

miniszteri tanácsos,

az erdészeti államvizsgáló bizottság elnöke.

KÜLÖNFÉLÉK.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék Erdészeti Egyesülete 1908. évi közgyűlését május hó 24., 25. és 26-ik napjain tartja meg a következő sorrendben :

Május hó 24-én reggel 9 óraker találkozás Rozsnyón a Rákóczi-téren, onnan kocsikon Krasznahorkaváraljára. A Mausoleum megtekintése után a Kraszna-Horka várban d. e. 11 óraker közgyűlés, melynek tárgysorozata :

1. Elnöki megnyitó.
2. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése.
3. Titkári jelentés.
4. Pénztáros jelentése.
5. Gróf Andrássy Dénes hitb. uradalma erdőgazdaságának rövid ismertetése. Előadja: Mayer Géza urad. erdőmester.
6. Védekezés a házi gomba ellen. Ismerteti: Dénes Géza urad. erdőfelügyelő.
7. Erdészeti részlet felmérésekhez átalakított mérőasztal. Bemutatja: Szénássy Béla hgi erdőrendező.
8. Indítványok.

D. u. 2 óraker közös ebéd a vár alatti tölgyesben. 4 óraker kocsikon a „Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság rozsnói bányatelepére. Este 8 óraker Rozsnyó város fürdőjében az „Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Borsod-Gömöri Osztályai tagjaival közös vacsora.

Május hó 25-én reggel 8 óraker indulás kocsikon Rozsnyóról Andrássy Géza gróf gócs-szulyovai vadászkastélyába. Utközben :

1. Tölgyesnek luczfenyővel való alátelepítésének megtekintése.
2. Bemutatása a vadrágások elleni védekezéseknek.
3. Gróf Andrássy Géza hitb. uradalma erdőgazdasági viszonyainak rövid ismertetése. Előadja: Gintner Bálint urad. főerdész. Ebéd a szulyovai uradalmi vadászkastélyban. Este visszatérés Rozsnyóra.

Május hó 26-án reggel 6 óraker indulás Rozsnyóról vasutal Pelsőczre, onnan kocsikon az aggteleki (baradlai) csepkőbarlanghoz. Visszatérés d. u. 3 óraker Pelsőczre, ott megtekin-

tése a „Gömöri Faipar Részvénytársaság“ fafeldolgozó telepeinek, folytatólag az „Első Magyar Papiripar Részvénytársaság“ özörényi cellulóse gyáranak.

Elutazás Ozörényből este 7 óra 11 perczkor.

Ujabb adatok a növények nedváramlásának ismeretéhez. *) A növények, különösen a fás növények nedváramlását illetőleg a legutóbbi időben *Ursprung A.**)* végzett kísérleteket, melyeknek legfontosabb eredményei a következők:

A nedveknek a növények testében való felfelé szállítását illető kísérletek mind azt bizonyítják, hogy az élő sejtek tevékeny részt vesznek a víz felfelé való szállításában. A megvizsgált szárazokban, törzsekben és ágakban az élő sejtek az emelő erő létrehozásában közreműködnek. A megvizsgált bükkhajtásoknak idősebb részeiben az élő kéregsejtek nem bírnak befolyással a víz szállítására, sőt még a fiatalabb részekben sem lehet jelentékeny az esetleges befolyás. Az élő farsejtek közreműködése az egész szállítás hosszában szükséges. A vizszállítás főleg a fatest fiatalabb részeiben megy végbe. A kéregnek azonban meg kell maradni, hogy tartós vizszállítás legyen lehetséges, de a kéreg eltávolítása nem hat minden esetben hátrányosan. A kéregnek a víz szállításában valószínűleg az a jelentősége, hogy a kerületi farseket megóvja és megvédi. Kielégítő vizszállításra elégséges a szállító utak kis töredéke, ha a megfelelő részben a sejtek élők. Az élő sejtek által kifejtett mechanikai hatásnak nagy jelentősége van.

Szerednyei.

Sclerotinia Coryli. *H. C. Schellenberg* lehullott mogyoróbarkákon találta meg ezt a gombát, mely eltér a *Ciboria bolaris*-tól nagyobb ascospórái miatt; az apothecium a barkatengelyen képződő telepcsomóból (*Sclerotium*) ered. Ezt *Schellenberg* olyan barkákon találta, melyek őszkor betegedtek meg, azután lehullottak és télen lombréteg alatt heverték. Csak tavasszal fejlődik tovább a telepcsomó és képez apotheciumokat, melyek tökéletesen hason-

*) Die Beteiligung lebender Zellen am Saftsteigen. Jahrbücher für Wissenschaftliche Botanik. 42. kötet 1906. 503—525. lap.

**) Abtötungs und Ringelungsversuche an einigen Holzpflanzen. U. o. 44. k. 190. 287—342. l.

litanak a *Stromatinia*-tipushoz; a konidiumos fejlődési alak tehát *Monilia*, nem pedig *Botrytis*. Sorauer még nem érett mogyoró-makkokon egy *Monilia*-t talált, mely az előzővel alkalmasint azonos. Az érdekes gombának fejlődésmenete a következő:

Tavaszkor apothecium-ok keletkezése, a tömlőspórák elterjesztése és az éretlen mogyoró-makkok fertőzése, melyeken a *Monilia*-alak jelenik meg, kései nyárig. Őszkor az időközben létrejött himbarkák fertőzése, melyek többnyire lehullanak és tengelyükön a telepcsomót létesítik. Télen a telepcsomók a lombtakaró alatt védtetlen fekszenek és kora tavasszal apothecium-okat fejlesztenek.

Tétényi.

Erdészeti akadémia Chinában. Ami az erdőmivelést illeti, Chinának nagyon rossz a hire. Évente nagy áradások vannak, melyek az erdőirtás következményei. Chinában kevés a fa, noha a talaj- és éghajlati viszonyok észszerű erdőgazdaságot lehetővé tesznek. Annál örvedetesebb, hogy a kínai kormány most az erdőgazdaság terén nagy reformokat tervez és megfelelő személyzet kiképzése céljából erdészeti akadémiát szándékozik alapítani. Habár ezen intézkedés kedvező eredménye csak hosszú idő múltán lesz észlelhető, bizonyos, hogy China erdőgazdaságára az eddiginél jobb idők várnak.

Fr. L.

Érdekes arányjog-per. A *Libáni faipar r.-t.*, amely 1906-ban 3·6 millió korona alaptőkével alakult, nem önálló erdőbirtokot, hanem egy 7000 holdnyi közös, osztatlan erdőbirtok arányjogait vásárolta meg. Ezen arányjog-vételt megtámadták, azonban az elsőfoku bíróság az ügylet jogérvényességét megállapította, egyben az erdőbirtok egy részének kiválasztását határozván el. Fellebbezés folytán az ügy a marosvásárhelyi kir. táblához került, amely az elsőfoku ítéletet megsemmisítette és kimondotta, hogy a 7000 holdnyi erdőnek a közösségben kell megmaradnia. Ez az ítéletet a Libáni faipar részvénytársaság fennállását kétségessé tette volna. A Kuria, mint harmadik és legfelsőbb foku bíróság, megerősítette az elsőfoku bíróság ítéletét, mely szerint a 7000 hold erdő a közösből kiválasztandó és a Libáni faipar részvénytársaságnak átadandó.

Fr. L.

Halálozás. Lapunk zártakor megdöbbenéssel értesülünk, hogy *Kriszten Adolf* főiskolai tanársegéd, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja, kinek első és sajnos egyuttal utolsó közleménye jelen számunkban jelenik meg, Selmezbányán, életének 26. évében elhunyt. A boldogult nem régen lépett át az Osztrák-Magyar Államvasut-társaságtól az állam szolgálatába és a főiskolánál nyert alkalmazást, ahol kiváló képességei miatt szép reményeket fűztek működéséhez. A főiskolai tanári kar a szomorú esetről gyászjelentést adott ki. Nyugodjék békében!

VALTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Bradvarovics Márkus* deliblati főerdőőrnek nyugdíjaztatása alkalmából sok évi ügybuzgó szolgálata elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1908. évi márczius 26-án.

Ferencz József s. k.
Zichy Aladár gróf s. k.

*

A Coburg hercegi uradalmak tisztí létszámában *Pribislawszky Adolf* murányi erdőhivatali főnök I. oszt. erdőmesterré, *Brodzsky Gyula* főerdész (Vereskő) erdőmesterré, *Benckó József* erdősz főerdészszé, Krausz János segédtiszt (Csábrág) erdőszszé neveztetett ki.

*

Kelner Viktor Coburg hercegi erdősz Dobsina város erdőmesterének választatott.

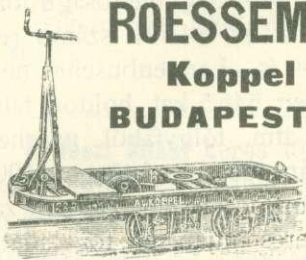
Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi IX. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Egész oldal 32 K, féoldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronkint nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
kint hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
kint negyven (40) fillér számítatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számítatnak.

Külön mellékletek 25 gramm sulyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
kint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

ROESSEMANN ÉS KÜHNEMANN Koppel Arthur-féle vasutak BUDAPEST, VI. ker., Váczi-ut 113. sz.

**Erdei vasutak nyom-
jelzése, tervezése és
építése.**

(1. VIII: 7)

Fajtisza kocsánytalan egyéves tölgycesmete, felsőmagyar-
országi saját tenyésztés, erőteljes és ellentállóképességű, kapható
1000 darabonkint 8 koronáért bármely vasuti állomásra szállítva.
(Csomagolás önköltségen.) Erdészeti és Vadászati irodánál, Kassa,
Széplaki sor 17. (2. III. 3.)

Vadöri állás betöltendő a szerencsi cukorgyár monoki bír-
gazdaságában. Akik ezen állást elnyerni óhajtják, küldjék kérvé-
nyeiket bizonyítvány-másolatokkal felszerelve a gyárvezetőség
czimére Szerencsre. (6. III. 2.)

Erdészi állás azonnal betöltendő; folyamodhatnak akadémiát végzett 4—5 évi praxissal bíró nőtlen egyének; előnyben részesülnek, kik a magyar nyelv mellett a németet is bírják. — Javadalmazás évi 800 korona, teljes ellátás és 5°/_o az eladott fa árából. Folyamodványok Bánffy Albert báró öméltóságához czimzendők és fénykép melléklendő; a folyamodványok az uradalmi intézőséghez küldendő, Szilágynagyfalu. (8. V. 2.)

Szaktekintélyek által bőrápoláshoz melegen ajánlva!

BYROLIN-CRÈME hüvelyekben
-SZAPPAN. (3. III. 2.)

biztos antiseptikus szer mindenféle sérüléseknél, horzsolásoknál és a kezek érdességénél vagy vörösségénél. Mindenféle bőrsebzéseknél, horzsolásoknál és égéseknél, ugyszinte fölfekvésnél és izzadság okozta bajoknál. Kapható minden gyógyszerárban vagy drogeriában, ugyszinte közvetlenül:

Dr. Graf & Kompagnie, Wien, VI, Kopernikusgasse 10.

Faeladási hirdetmény. 867/1908. sz. — A nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak 1907. évi 84.591. számú rendeletével Vurpod községnek „Rothholz“ és „Langenbusch“ nevű erdőrészekben kihasználásra engedélyezett 546·5 kat. holdon található mintegy 1150 db 50—180 *cm* átm. tölgyfából nyerhető 1156·8 *m* hasznofára és 4917·0 *m* tűzifára becsült fatömeg 1908. évi május hó 4-én d. e. 9 órakor Vurpod községhezánál zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverés útján el fog adatni.

Kikiáltási ár 19.955 K 40 f.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10°/_o-a.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Írásbeli zárt ajánlatokhoz a kiírt bánatpénz csatolandó.

Az árverési feltételek alólirott hivatalában valamint az ujegyházi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Ujegyház, 1908. évi április hó 4-én.

(5 II. 2)

A jár. főszolgabíró.

Árverési hirdetmény. Csikcsomortán közbirtokosság részéről közhírré teszem, hogy a nevezett közbirtokosság tulajdonát képező és Sulcza völgyére hajló kövessarok erdő rész mintegy 35 kat. hold

kiterjedésű területén lévő és 25.588,5 m^3 -re becsült luczfenyő haszonfa eladása iránt Csikcsomortán községhezánál 1908. évi május hó 4-én délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyílt szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár 184.185 K. (Egyszáznyolczvannégyezeregyszáznyolczvanöt K.)

A kikiáltási ár 10⁰/₀-a bánatpénzképpen az árverési biztos kezéhez leteendő.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlatok szintén 10⁰/₀ bánatpénzzel vagy megfelelő óvadékképes értékpapírral látandók el. Az ajánlatban kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek és a becslésre vonatkozó közelebbi adatok a csikszeredai m. kir. erdőgondnokságnál és a közbirtokosság elnökénél megtekinthetők.

Az erdőben fafelvétel csak a csikszeredai m. kir. erdőgondnokság előzetes engedélyével eszközölhető.

Csikszereda, 1908. évi április hó 9-én.

(7. II. 2.)

Bächer s. k.

m. kir. erdőgondnok.

Erdészi állást keres több évi gyakorlattal bíró erdész. Ugy kezelési teendőkből, mint irodai és műszaki munkálatok végzésében elméleti és gyakorlati ismeretei vannak, nemkülönben vadtenyésztés terén és a vadászatok rendezésében is. Beszéli a magyar, román és német nyelvet.

Megkeresések e lap kiadóhivatalához kéretnek.

(8. II. 2.)

Faeladási hirdetmény. 29.938/1908. sz. — A szusáki kir. erdőhivatalnak alárendelt Ijeszkováczi, krasznói, skarei, brlogi és udbinai erdőgondnokságok rendszeres vágásaiban kijelölt jegenye-, lucz- és erdei fenyő, továbbá bükktrözsök mintegy 107.546 m^3 fenyő és 26.542 m^3 bükk épület és műfára, továbbá 64.150 m^3 bükktüzi-fára becsült s egészben véve 558.187 K kikiáltási árral megállapított faanyagoknak 50 részletben tövön való eladása érdekében a szusáki kir. erdőhivatalnál f. évi május hó 18-án d. e. 10 órakor kizárólag

zárt írásbeli ajánlatok útján történő versenytárgyalás fog tartatni. Ajánlatok csakis részletenkint tehetők.

Bővebb felvilágosítást a szusáki kir. erdőhivatal s a fent említett erdőgondnokságok nyújtanak.

Budapest, 1908. évi április hó 4-én.

(9)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Feladasi hirdetés. 445—908. sz. — A csikszentkirályi közbirtokosság nevében alulírottak ezennel közhírré teszik, hogy a birtokosság tulajdonát képező „Sugófeje“ nevű erdőrészekben üzemterv szerint esedékes megtakarított 42·53 kat. hold területű becslés szerint 7798 m^3 gömbölyű lucz haszonfenyőfát, 851 m^3 luczfenyőkérget, 908 m^3 fenyő tűzifát tartalmazó fakészletét 50.500 K, azaz ötvenezeröttszáz korona kikiáltási árban 1908. évi május hó 21-én délelőtt 9 órakor a község házában tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fogja adni.

Árverezők az árverést vezető elnök kezéhez még az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10⁰/₀-át bánatpénzképpen kötelesek letenni. Az 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok a megajánlott összeg 10⁰/₀-ának megfelelő összeggel vagy óvadék-képes értékpapírral látandók el és abban kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri, azoknak magát aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az erdő fatömege becsértéken alul eladatni nem fog.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint a becslésre vonatkozó közelebbi adatok a községi előljáróságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csikszentkirály, 1908. évi április hó 12-én.

(10. II. 1.)

A birtokossági elnök.

Pályázati hirdetés. 3355/1908. sz. — Brassó rend. tanácsu szab. kir. városnál üresedésben lévő segéderdészi állásra az alább felsorolt feltételek mellett pályázatot hirdetek s felhívom pályázni szándékozókat, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában előirt minősítésüket, életkorukat eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismere-

teiket valamint egészségi állapotukat igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényüket legkésőbb 1908. év május hó 15-éig hozzám nyujtsák be.

Később beérkezett pályázatokat nem fognak figyelembe venni. A segéderdési állás javadalmazása: 1800 K évi fizetés, igényjogosultság a szabályszerű ötödéves korpótlékokra, 500 K lakpénz és 800 K utazási átalány.

Kelt Brassóban 1908. évi márczius hó 31-én.

(11)

Jekelius s. k. alispán.

Bükkfaeladási hirdetmény. 1154/1908. sz. — A volt 13. számú románbánsági határőrezredből alakult vagyonszövetség részéről ezenel közhírré tétetik, hogy az ohababisztrai erdőgondnokság — felsőbb jóváhagyás végett felterjesztett üzemterve alapján — 1908-tól 1927-ig kihasználásra tervezett Obreza község határában fekvő A gazdasági osztály VII. vágássorozatába foglalt III. tag: 18 és 21; I. tag: 5, 6, 7, 8, és 9; és II. tag: 10, 12, 17, 14 és 15-ik osztagaiból álló összesen 2948·11 kat. hold erdőterületen található összes, mintegy 640.037 köbméterre becsült bükkfatömeg zárt írásbeli versenytárgyalás útján fog tövön terület szerint eladatni.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy 30,000 (harmincz ezer) korona bánatpénzzel felszerelt ajánlataikat alulírott gazdasági hivatalhoz legkésőbb 1908. évi május hó 22-én délelőtti 10 óráig annál is inkább nyujtsák be, mert elkésve érkezett, táviratilag vagy bánatpénz nélkül benyujtott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatokban a katasztrális holdankint vagy egészben megajánlott tőár számokkal és betűkkel tisztán és kétséget kizáró módon kiírandó és ajánlattevő kijelenteni köteles, hogy a részletes faeladási feltételeket, melyek a vagyonszövetségnél Karánsebesen megtekinthetők, ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Karánsebesen, 1908. évi április 19-én.

A volt 13. sz. románbánsági határőrezredből alakult vagyonszövetség

(12)

Gazdasági hivatala.

Fenyőhaszonfa eladás 3 (három) évre termelt állapotban. 29766/I/B—1/1908 sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság tanácsstermében folyó évi *junius hó 15-én* délelőtt 10 órakor a karámi és dobrócsi m. kir. erdőgondnokságokban az 1908. évtől kezdve 3 (három) éven át a kincstár részéről termelendő és a *fűrészrakodókon átadandó* évenként mintegy 46000 m³ legfőképen luc- és jegenyefenyő, de emellett juhar-, kőris- és szilvaszonfa eladása iránt nyilvános írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási árak a következők:

a) A fenyőféléknél:

1. Erdei lécs 5—8 cm alsó átmérővel darabonként 30 fillér.
2. Vékony rud 12 cm-ig terjedő középátmérővel folyóméterenként 10 fillér.
3. Haszonfa 12—19 cm középátmérőig m³-ként 10 K.
4. „ 20—28 cm „ „ 14 K.
5. „ 29 és több cm „ „ 17 K 50 fill.

b) Juhar-, kőris- és szilvánál:

1. Haszonfa 21—34 cm középátmérőig m³-ként 18 K — fill.
2. „ 34 és több cm „ „ 23 K 50 fill.

Bánatpénz 32.500 K.

Ezen vétellel a zólyomjánosi gőzfűrészes és tartozékainak bérlete kapcsolatos, melyért 8000 korona évi bér fizetendő.

Az árverési általános és részletes szerződési feltételek a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál és a m. kir. földművelésügyi miniszterium I/B főosztályában (Budapest, V. Zoltán-utca 16.) folyó évi április hó 15-től kezdve megtekinthetők, ahol egyben ajánlati űrlap és boríték is szerezhető.

Budapesten, 1908. évi április hónapban.

(14)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Pályázati hirdetés. 3715/I/A—3/1908. eln. sz. — A kir. erdőfelügyelőségek személyzeti létszámában három, a IX. fizetési osztályba sorozott s évi 2200 K fizetéssel, az 1904. évi I. t.c.z. alapján járó személyi pótlékkal s a törvényszerű lakpénzzel javadalmazott II. osztályú kir. alerdőfelügyelői állásra pályázatot hirdetnek.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy érettségi bizonyítvánnyal, a selmeczbányai erdészeti főiskolán előirt tanulmányok bevégezését igazoló főiskolai leczkekönyvvel, az erdészeti államvizsgának bel-földön történt letételét igazoló erdészeti oklevéllel, továbbá ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket igazoló s kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvéd-törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását, katonai kötelezettségi viszonyukat, feddhetlen előéletüket s a már alkalmazásban állók eddigi alkalmaztatásukat is igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket folyó évi május hó 5-éig és pedig az állami szolgálatban levők közvetlen felettes hatóságuk utján, az állami szolgálatban nem állók pedig a székhelyükre nézve illetékes főispán utján nyujtsák be.

Budapest, 1908. évi április hó 14-én.

(13)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Árverési hirdetés. 84/1908. sz. — Szeben vármegyéhez tartozó Szelindek község határában az ág. hitv. ev. egyház tulajdonát képező 96 kat. hold erdőterületen található mintegy 711 db. tulélt tölgyfa, 462 m^3 haszonfára és 4692 m^3 tűzifára becsült faállománya 9250 K kikiáltási ár mellett Szelindek községházánál 1908. évi május hó 7-én délelőtt 11 órakor az 1905. évi 25.137. sz. miniszteri engedély alapján nyilvános árverésen el fog adatni.

Bánatpénzül 10⁰/₀ leteendő bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok árverés előtt benyujtandók.

Utóajánlatok el nem fogadtnak. Az árverési feltételek az egyház irodájában megtekinthetők.

Szelindek (Szeben vármegye), 1908. évi április hó 20-án.

(15)

Egyházi előljáróság

Faarverési hirdetmény. A Babin községi volt urbéres birtokosság 1908. évi május hó 18-án, délelőtt 11 órakor az elnök házában tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdőnek az 1907. évi 60358/1/2. számú F. M. rendelettel engedélyezett 52·10 kat. holdnyi rendkívüli fahasználati

területén tövön álló 18789 db. luczfenyőnek 11307·10 tm^3 mű-, 2595·42 tm^3 tűzifa és kéregre, valamint a 12506 db. jegenyefenyőnek 8652·08 tm^3 mű- és 988·61 tm^3 tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 168877·19 K. Kiszállítási határidő: bezárólag 1911. évi április hó 1-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: *a)* ha a hirdetményben kitűzött óra előtt nyujtatnak be; *b)* ha tisztán kivethető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; *c)* ha az ajánlat szövege, valamint annak boritéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza, úgy amint az a hirdetményben foglaltatik; *d)* ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; *e)* ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; *f)* ha bánatpénzképpen 16900 koronát tartalmaznak; *g)* ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható; és *h)* ha a boriték kívül „Ajánlat a Babin községi volt urbéres birtokosság 1908/10. évi vágásából eladandó fakészletre“ felirással van ellátva.

Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt alsókubini m. kir. járási erdőgondnokságnál és a birtokosság elnökénél tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Alsókubin, 1908. évi április hó 18-án.

(16)

M. kir. járási erdőgondnokság.

Árverési hirdetmény. 2699/1908. sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság tanácstermében 1908. évi május hó 12-én délelőtt 10 órakor az alábbi erdőgondnokságokban az alább kitüntetett évek alatt kihasználás alá kerülő luczfenyőtörzsekről lehántandó kéregertermés zárt írásbeli versenytárgyalás útján el fog adatni:

Tételszámi	Az erdőgondnokság neve	Az értékesítés időtartama	A várható luczkéreg becsült mennyisége		A kikiáltási ár				Bánat- pénz	
					átalány összegben		ürméte- renként			
			mm	ürm ³	K	f.	K	f.		K
<i>I. csoport :</i>										
1.	Zólyomlipcse	1908—	978							
2.	Luczatő	1910	612							
	Összesen		1590	1610			2	—		330
<i>II. csoport :</i>										
3.	Garamszentandrás	1908—1910	723							
4.	Jeczenye		625							
5.	Garampéteri		286							
6.	Rezsőpart		1288							
7.	Kisgaram		5511							
	Összesen		8433	8540	8540	—				860
<i>III. csoport :</i>										
8.	Mihálytelek	1908— 1912	8815	8926	17852					1790
<i>IV. csoport :</i>										
9.	Szikla	1908— 1911	3920	3970	3970					400

Minden csoportra külön teendő az ajánlat.

Az 1 koronás bélyeggel ellátandó zárt írásbeli ajánlatban számmal és betűvel irandó ki azon összeg, melyet ajánlattevő az illető csoport az illető csoportnál megállapított méretegység vételára fejében megajánl.

Az ajánlatok egyéb kellékei az árverési feltételek, közzé vannak felvéve. Utó- és távirati ajánlatok nem vétetnek tárgyalás alá.

Az árverési általános és szerződési részletes feltételek az ajánlati minta és boríték a beszerzésbányai m. kir. erdőigazgatóságnál és a m. kir. földművelésügyi miniszterium I/B. főosztályában

(Budapest, V. ker., Zoltán-utca 16. sz.) megtekinthetők és átvethetők.

Besztercebánya, 1908. évi március hóban.

(20)

M. kir. erdőigazgatóság.

Alulírott uradalmi főbérnökségnél **főerdési állás** betöltendő azonnali, vagy augusztus hó elsejéig történő belépésre.

Az 1879. évi XXXI. törvénycikkben előirt képesítéssel bíró, államvizsgázott erdészek, bizonyítvány-másolatokkal — melyek vissza nem küldetnek — fölszerelt pályázati kérvényüket *Uradalmi főbérnökség Alsólendva* címre intézzék, hol az állással járó javadalmazás, valamint az egyéb föltételek is megtudhatók. (17)

Pályázat fővadászi állásra: Gróf Nádasdy Tamás ur ő méltóságának bakonyánai hitbizományi erdőhivatalához tartozó nádasdldányi (Fejér m.) erdejénél folyó év július 1-vel egy fővadászi állás töltendő be. Pályázhatnak oly 25—35 éves, legalább 4 középiskolát végzett szakvizsgázott erdőörök, kik hiteles okmánnyal igazolják főleg a fáczántenyésztés, nemkülönben az erdőtenyésztés körül lehetőleg önállóan teljesített működésüket, kik a kellően felszerelt kérvényüket ő méltóságához címezve f. év május 15-ig alulírotthoz nyujtsák be.

Javadalmazás: Kézpénz 400 K (négyyszer 5—5 évenként korpótlék 50 korona), buza 400 kg, rozs 800 kg, árpa 600 kg, só 40 kg, téli és nyári egyenruházat, csizmapénz 46 K, két tehén és két növendék téli, nyári tartása, két anyadisznó és ezek egyévi szaporulata, két szobás lakás kerttel, szabad tüzelés, két k. h. tengeri föld, lődij átlag 500 K, szolgálati használatra egy ló és kocsis végül nyugdíj.

Bakonynána, 1908 április 21-én.³

(18)

Tavassy Lajos
hitbiz. főerdész.

Faarverési hirdetmény. A Vanyovka községi volt urbéres birtokosság 1908. évi május hó 18-án délelőtt 11 órakor a babini volt urbéres birtokosság elnökének házánál tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdőnek az 1908. évi 28649/I/A—2 sz. F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 17·7 k. holdnyi rendkívüli vágásterületen tövön álló

12919 drb. luczfenyőnek 5251·83 tm^3 mű- és 1312·98 tm^3 tűzifa és kéregre, valamint 1678 drb. jegenyefenyőnek 412·75 tm^3 mű- és 45·85 tm^3 tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 44049·78 kor. Kiszállítási határidő: bezárólag 1909. évi április hó 1-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: a) ha a hirdetményben kitűzött óra előtt nyujtatk be; b) ha tisztán kivehető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; c) ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesíti tárgyát képező haszonvétel megjelölését szó szerint tartalmazza, úgy a mint az a hirdetményben foglaltatik; d) ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; e) ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; f) ha bánatpénzképen 4500 koronát tartalmaznak; g) ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható; és h) ha a boríték kívül „Ajánlat a Vanyovka községi volt urbéres birtokosság 1908. évi rendkívüli vágásából eladandó fakészletre“ felirással van ellátva.

Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt alsókubini m. kir. járási erdőgondnokságnál és a birtokosság elnökénél tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Alsókubin 1908. évi április hó 23-án.

(19)

M. kir. járási erdőgondnokság.

Fenyőtutajfa eladás. 384/1908. sz. — A körösmezői v. urbéres közbirtokosság tulajdonát képező s rakpartokon felmáglyázva levő alább részletezett fenyőtutajfa-készletek Körösmezőn 1908. évi május 19-én d. u. 3 órakor a község házában tartandó nyilvános szóbeli, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött árverésen fognak, rakpartonként vagy egészben, a legtöbbet ígérőnek eladatni.

Folyószám	A rakpart neve	Szálfa és rönkö		Apró (rendes) anyag	Kikiáltási árral
		darab	m ³	darab	K
1	A repegői rakparton	870	369	530	5193
2	A pletóvái és lapusánkai rakparton	1869	826	1286	11609
3	A sztebnai rakparton	1897	784	1755	11380
4	A czápoki rakparton	963	676	32	9521
5	A bahenszki rakparton	608	436	565	6890
	Összesen	6204	3091	4168	44593

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek és értékbecslési kimutatások betekintheők a v. urbéresek alólirott elnökénél, továbbá a máramarosszigeti m. kir. államerdőhivatalnál és a rakói m. kir. járási erdőgondnokságnál.

Körösmező, (Máramaros m.) 1908. évi április hó 22-én

(23)

A közbirtokossági elnök.

Pályázat. 739/1908. sz. — A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdőhasználattani tanszékénél felmerülő tanárségédi teendők további ellátása céljából egy a X. fizetési osztályba sorozott, évi egyezerhatszáz (1600) K fizetéssel, az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó négyszáz (400) K személyi pótlékkal, négyszázhusz (420) K lakpénzzel és ötnenny (54) ürköbméter tűzifajárandósággal javadalmazott asszisztensi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom ennél fogva mindazokat az okleveles erdészeket, akik a jelzett állásra pályázni óhajtanak, hogy a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter urhoz czimzett, kellőleg felszerelt és szabályszerűen bélyegzett folyamodvényaikat, ha állami szolgálatban vannak, felettes hatóságuk, különben pedig az egészségi állapotuknak közhatósági orvos által való igazolás mellett az illető főispán — székesfővárosi főpolgármester — útján jelen pályázati hirdetménynek a „Budapesti Közlöny“-ben való első

megjelenéstől számított két (2) hét alatt a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola rektorához nyujtsák be.

Elkésve érkezett, avagy kellőleg nem okmányolt kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Selmeczbányán, 1908. évi április hó 15-én.

A főiskola ezidőszerinti rektora:

(21)

Herrmann.

Bükkfaeladási hirdetmény. 1234/1908. sz. — A volt 13. számú román-bánsági határőrezredből alakult vagyonszövetség részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a teregovai erdőgondnokság 22.441/I. d/2—1908. sz. alatt jóváhagyott üzemterve alapján legelő-erdővé leendő berendezés céljából — kihasználásra tervezett — Temes-Szlatina község határában fekvő „L. E.” üzemosztály II. tagjába foglalt 321·59 kat. hold erdőterületen levő összes faállományból mintegy 62.000 köbméter bükkfatömeg zárt írásbeli versenytárgyalás útján fog tövön terület szerint eladatni.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy 5000 (ötezer) korona bánatpénzzel felszerelt ajánlataikat alulírott gazdasági hivatalhoz legkésőbb 1908. évi május hó 23-án délelőtt 10 óráig annál inkább nyujtsák be, mert elkésve érkezett, táviratilag vagy bánatpénz nélkül benyujtott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak. Az ajánlatban a katasztrális holdanként vagy egészben megajánlott tőár számokkal és betűkkel tisztán és kétséget kizáró módon kiirandó és ajánlattevő kijelenteni köteles, hogy a részletes faeladási feltételeket, melyek a vagyonszövetségnél Karánsebesen megtekinthetők, ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Karánsebes, 1908. évi április hó 24-én.

A volt 13. sz. román-bánsági
határőrezredből alakult vagyonszövetség

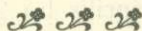
(22)

Gazdasági hivatala.

Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi IX. füzetének tartalma :

	Oldal
<i>Lonkay Antal</i> : Házi kezelés (Folytatás)	473
<i>Kristen Adolf</i> : Az <i>Ocneria dispar</i> (Gyapjas pille)	489
<i>Békly Albert</i> : Tölgysarjerdő fatermési táblája	499
<i>Cserny Győző</i> : Törökország erdőgazdaságáról	502
FAKERESKEDELEM. <i>Biró Zoltán</i> : A máramarosszigeti tutajfa-árverés eredménye	505
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK: I. Pályázat erdősitési jutalmakra. II. Közlemény	508
KÜLÖNFÉLÉK: Borsod-, Gömör-, Hevesmegyék erdészeti egyesülete. — Ujabb adatok a növények nedváramlásának ismeretéhez (<i>Sze- rednyei</i>). — <i>Sclerotinia Coryli</i> (<i>Tétényi</i>). — Erdészeti akadémia Chinában (<i>Fr. L.</i>)	511
VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL	514
HIRDETÉSEK	I—XIII

- ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középitéstan
Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, vasut- és hidépitéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.
- MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.
- ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évfolyam.
- Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.
- Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.
Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.
Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.
Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.
Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fillér, másoknak 1 korona.
Az 1906. és 1907. évi egyesített füzet ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 50 f.
Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.
- TANGENS-TÁBLAZATOK. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)
- A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.
- A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak fizve 9 K., kötve 13 K.
- HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.
- A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.
- ERDÉSZETI GÉPTAN. Irta: Kövesi Antal. Ára tagoknak 4 K., másoknak 5 K
- Ő FELSŐGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.
- Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:
- AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.
- NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott.
II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.
Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmezbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K., ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K., ill. 4-50 K.

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K., ill. 3 K.

A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K. 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K., ill. 6 K.

„AZ ERDŐ“ kiadóhivatalában

Budapest, IV. Egyetem-utca, Franklin Társulatnál megrendelhető „AZ ERDŐ“ cz. erd. és vad. szaktlap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére. Előfizetési-ára egész évre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztik: Sugár Károly és Balogh Ernő m. kir. erdőmesterek.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmezbánya). Ára tagoknak 7 K nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmezbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSITÁSA. Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K. 80 fill., másoknak

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KÖRHÁDASA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

AZ ERDŐHASZNALATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbánya.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.

ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K. és ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K. 20 fill.

Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezősege (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ARVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körut 2. szám.

KEDVEZMÉNY. Dr. Farkas Márton vízgyógyintézetének (Budapest V., Báthory-u. 3. sz.) hévizi iszapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek.